ANT

Haftalık Dergi • 23 Temmuz 1968 • Sayı: 82 • 125 Kuruş

KANLI İMHA PLANI

HAFTANIN NOTLARI

14 temmuz

Özel dosyalar

■ Adalet Bakanlığı, sosyalistler hakkında açılan dâvalarla yakından ilgilenmekte ve İstanbul basın savcılarından sık sık bilgi almaktadır. Geçenlerde İstanbul'a gelen Adalet Bakanı Hasan Dinçer'in Cumhuriyet Savcılığı'nı ziyaret ederek İstanbul adliyesindeki basın dâvalarının sonucu hakkında bilgi aldığı öğrenilmiştir. Öte yandan, dâvaların sonucu hakkında bilgi isteyen tezkerelerin çokluğu yüzünden basın savcılarının özel numara verdikleri ikinci birer dosya hazırladıkları ve duruşma sonuçlarını buralara kaydettikleri de haber alınmıştır.

Irak'ta kansız darbe

Geçen çarşamba Irak'ta kansız bir darbe, Mareşal Arif yönetimine son vermiştir. İhtilal Komitesi, Arif İstanbul üzerinden Londra'ya sürgüne giderken Cumhurbaşkanlığı'na Nasır taraftarı olmakla tanınan bir general, Ahmet Hasan El Bekr'i getirmiştir. İlk haberlerin ihtilalin doğru dürüst yerine oturtulması için gerekli bilgileri tam olarak vermemesine rağmen, bazı ipuçları, hareketin ilerici niteliğini ortaya koymaktadır. Gerçi Mareşal Arif yönetiminin, örneğin Kürt sorunu gibi son derece önemli meselelere - bu konuda varılan anlaşmaya rağmen köklü bir çözüm getirmediğini, bu yüzden de bir yılı aşkın bir süredir bocaladığı bilinmiyor değildi. Bununla birlikte son darbeyi sadece bu nedene bağlamak yanlıştır. Olayda, İhtilal Konseyi'nin de belirttiği gibi, İsrail yenilgisi ağır basmaktadır. Ayrıca, İhtilâl Konseyi'nin, Arif rejiminin «hırsızlar, casuslar, ajanlar» dan meydana geldiğini ileri sürmesi, bu olumsuz unsurların Arap Birliği'nin kurulmasında engelleyici bir rol oynadıklarını, dolayısıyla da İsrail'e karşı uğranılan yenilginin tek sorumlusu olarak görüldüklerini doğrulamaktadır. Esasen bu eğilim Arap dünyasında yaygındır. İsrail'in saldırısına uğrayan bütün ilerici Arap ülkeleri 5 Haziran yenilgisinden sonra cesaretle yenilginin nedenleri üzerine eğilmişler, bir yandan saldırının sonuçlarını bertaraf etmek yönünde tedbirler alırken, öbür yandan yenilgiyi hazırlayan unsurları ortaya çıkartarak bunların bertaraf edilmesi cihetine gitmişlerdir. Arif rejiminin yıkılmasına bu perspektif içinde bakmak yanlış olmayacaktır. Öte yandan, Arif rejiminin Ortadoğu'daki sosyalist ülkelerle zaman zaman ihtilâflara düştüğü, hele Irak Petrolleri Kumpanyası ile Suriye arasında patlak veren kriz sırasında Irak'ın, - Arif'in 1967 Şubat'ında Kahire'yi ziyaret etmesine rağmen BAC ve Suriye ile arasının iyice açıldığı hatırlardadır. Bugünkü darbe ile Irak, Suriye ve BAC gibi toparlanmış, birlik ve sosyalizm yolunda ileri bir adım atmıştır.

15 temmuz

FKF çekildi

■ Önceki hafta toplanan Fikir Kulüpleri Federasyonu Genel Yönetim Kurulu'nun Devrimci Güçbirliği'nden çekilme kararı aldığını geçen hafta bildirmiştir. FKF Genel Başkanı Zülküf Şahin, çekilme kararını Devrimciler Güçbirliği İcra Konseyi Başkanlığı'na şu telgrafla bildirmiştir : «FKF, milli bağımsızlık için mücadeleyi sosyalizm için mücadele saydığından, milli bağımsızlıktan yana anti-emperyalist bütün yasal kuruluş ve güçlerle ortak bir cephede ve ortak bir çizgi üzerinde birleşmeyi amaçları içinde sayar. Bu nedenler, işçi ve emekçi sınıfların sosyalizmi kurmak için vereceği kavgada, emekçi halkımızın yanında, ona yardımcı olan FKF üyeleri, anayasadan yana tüm yasal güçlerin ortak bir cephede birleşmesini, emekçi halkımızın bilinçlenip politik bir güç niteliğini kazanması gereğine inandığı ve bu yolda eylem yaptığı ölçüde yararlı bulur.

Oysa Devrimci Güçbirliği içindeki ara tabaka temsilcilerinin kendi burjuva ideolojilerini hakim kılmak ve emekçi halkın örgütüne kuşkuyla bakıp onu tecrit etmek istemeleri, çeşitli kuruluşları içine alan Devrimci Güçbirliği'nin güçbirliği amacını taşımadığına, böylesine bir güçbirliğinin yapısı, kuruluşu ve izlediği politika itibarıyle Türkiye sosyalizmi yararına olmadığına inandığımız Devrimci Güçbirliği'nden ayrılmayı kararlaştırdık.»

CKMP Komandosu

■ Türkeş'in genel başkanlığa seçilmesinden sonra faşist bir hüviyetle çalışmağa başlayan CKMP'nin, şimdi de İzmir'de kamplar açarak komando kursları vermeğe başlayacağı, eski 14'lerden CKMP Mardin Milletvekili Rıfat Baykal tarafından açıklanmıştır. Baykal «memlekete hizmet için bunun şart olduğunu» ifade etmiştir. Siyasi Partiler Kanunu partilerin bu şekilde kaba kuvvet örgütleri meydana getirmesini yasakladığı halde komandocu yetiştirmeğe karar veren CKMP'nin, tıpkı Hitler'in SA'ları ve SS'leri gibi disiplinli bir zorba guruhu meydana getirmek hevesinde olduğu anlaşılmaktadır.

Avrupa konferansı

■ Stockholm'de bir basın toplantısı yapan Sovyetler Birliği Başbakanı Kosigin, Avrupa'nın güvenliği sorunlarının inceleneceği bir genel konferans toplanmasını istemiştir. Bu konferansa Amerika'nın katılıp katılmaması konusunda diğer Avrupa ülkelerinin karar vermesinin yerinde olacağını belirten Kosigin, Avrupa'da güvenliğin sağlanmasının en emin ve kestirme yolunun NATO ve Varşova paktlarının kaldırılması olduğunu da belirtmiş; Ortadoğu konusunda ise İsrail'in işgal ettiği toprakları tahliye ederek Birleşmiş Milletler kararlarına uyması gerektiğini söylemiştir.

16 temmuz

Siyah iktidar

■ En zengin ve en çok saygı duyulan zenci kuruluşlarından Milli Şehir Birliği Teşkilâtı'nın Lideri Whitney Young, Amerika'da yaşayan 20 milyon zenciye, bundan böyle politikalarının beyaz Amerikan toplumu içine karışarak yaşama değil, Siyah İktidar felsefesi olduğunu söylemiştir. Young, yeni taktiğini, Chicago eyaletinin Columbia Şehri'nde yapılan Irk Eşitlik Kongresi'nin bir toplantısında açıklamıştır. Oysa, iki yıl önce Young, siyah iktidardan hor görür şekilde söz etmekte ve var olan tek kuvvetin «yeşil kuvvet», yani dolar kuvveti olduğunu ileri sürmekteydi. Kongrede, yeni milliyetçi zenci hareketinin hedefinin, Amerika Birleşik Devletleri içinde ayrı bir zenci ulusu yaratmak olduğu da açıklanmıştır.

Kriz gelişiyor

■ Amerika'nın gün geçtikçe eşiğini aştığı ekonomik krizin etkileri, emperyalist siyasetten önemli ölçüde fedakârlık yapılmasını da zorunlu kılmaktadır. Amerikan Savunma Bakanı Clark Clifford'un ödemeler dengesindeki açığın kapatılabilmesi için Avrupa'daki harcamalarda kısıntı yoluna gidilmesinin gerekli olduğuna dair Temsilciler Meclisi Ödenekler Alt Komisyonu'nda yaptığı konuşma, bazı kısımları sansür edilerek basına açıklamıştır. Bakan bu konuşmasında, «Amerika'nın Batı Avrupa'daki 34 Bin askerini geri çekmekte olduğunu, bunların dönüşünden sonra sorunun yeniden ele alınacağını» belirtmiş ve «şahsen bir kısmını daha geri çekmeye taraftarım» demiştir.

17 temmuz

Veto edildi!

■ Meclis'in yaz tatiline gireceği günlerde kabul edilen eski DP milletvekillerinin Ziraat Bankası'na olan borçlarının affedilmesiyle ilgili kanunu Cumhurbaşkanı Sunay veto etmiştir. Bu kanun, 300'den fazla eski DP milletvekilinin hiç görev yapmadan 27 Mayıs sonrası için almış oldukları aylık ve ödeneklerden doğan borçların affedilmesini öngörmekteydi.

501 No'lı hücre

■ Ordu Foto Film Merkezi'nce 1 Milyona çevrilen Sovyetler Birliği aleyhtarı «501 Numaralı Hücre» adlı film sansürden geçmiş, fakat sinemalarda oynatılması şimdilik tehlikeye düşmüştür. Genelkurmay İstihbarat Dairesi propaganda uzmanları, filmin yanlış bir taktikle çekildiğini öne sürerek «Kötüleyici olmaktan çok övücü nitelikler taşımaktadır» gerekçesiyle oynatılmasını sakıncalı bulmuşlardır. Filmin sinemalarda oynatılıp oynatılmaması konusunda önümüzdeki günlerde karar verilecektir.

İşgal ettiler

■ Şişli Gürsel Mahallesi'ndeki ekmek fabrikası «haklarının verilmediğini ve bir haftadan beri aylık alamadıklarını» ileri süren 30 işçi tarafından işgal edilmiştir. İşçiler çok ağır koşullar altında çalıştırıldıklarını belirterek yıllık izin, bayram ve hafta sonu tatillerinden de yararlandırılmadıklarını söylemişlerdir. Fabrika sahibinin müracaatı üzerine polis bu fabrikayı da basmış, işçilerden 20'sini yakalayarak adliyeye sevketmiştir. İlk sorgudan sonra 11 işçi tutuklanmıştır.

18 temmuz

Dış ticaret açığı

■ Türkiyenin dış ticaret açığının 1968'in ilk üç ayı içinde 250 milyon lira daha arttığı tesbit edilmiştir. Bu açığı kapatmak için hükümet «özel sektörcü» ihracat imkânları araştırırken Odalar Birliği ve bazı özel sektör kuruluşları da yeni pazarlar bulmak için iyi bir fırsat ele geçirmişlerdir. Hileli ihraç malları dolayısıyla batı ülkeleri ile olan ilişkinin devam etmediğini gören özel sektör, şimdi de İspanya ve Afganistan ile ilişkiler kurma, Arap ülkelerine geniş çapta ihracat yapabilme imkânlarını araştırmaktadır. Ayrıca, iktidar bir yandan komünizm ticaretli yaparken, bir yandan da komünist ülkelerle alışverişi arttırmak için büyük gayret sarfetmektedir.

Yeniden kuruldu

■ Ankara Toplu Basın Mahkemesi'nin kuruluşunun usulsüz olduğu tesbit edilmiş ve Yüksek Hakimler Kurulu kararı ile mahkeme geçen hafta yeniden kurulmuştur. Basın Kanunu'nun 36. maddesi, Toplu Basın Mahkemesi'nin en kıdemli ceza yargıçlarından kurulmasını emrettiği halde bu kural bir sanık itirazda bulununcaya kadar uygulanmamıştır. Mahkeme bozulup yeniden en kıdemli yargıçlardan kurulduktan sonra, bundan önceki heyetin verdiği kararların yeniden ele alınması söz konusudur.

19 temmuz

AP'de kaynaşma

■ İstanbul Belediye Meclisi'ne ve İl Genel Meclisi'ne seçilen AP'lilerin mazbatalarının Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilmesi üzerine AP teşkilâtında başgösteren huzursuzluk devam etmektedir. Teşkilâttaki *tepkiyi örtbas* edebilmek için AP Genel Yönetim Kurulu bir bildiri yayınlayarak Yüksek Seçim Kurulu'nu tanımayacağını, gerekirse yasama organının buna bir çare bulacağını açıklamıştır. Teşkilat ise bütün bu oyalama gayretlerine rağmen genel merkeze cephe almış ve kasım ayında yapılacak kongrede hesap sormak üzere hazırlıklara başlamıştır.

Varan 2

■ Kuzey Kore'den sonra Kamboç Krallık Deniz Kuvvetleri de, Mekong'ta Kamboç karasularına iki kilometre giren bir Amerikan savaş gemisini yakalamışlardır. Radarla donatılan ve içinde üç mitralyöz ile bir el bombası atıcısı bulunan gemide 11 Amerikalı ile bir Güney Vietnamlı esir alınmıştır. Kamboç Devlet Başkanı Prens Sihanouk, ele geçen esirlerin her birinin iadesi için Amerika'dan bir traktör yada bir buldozer istemektedir. Öte yandan, Kuzey Kore de, Birleşik Amerika özür dilemediği takdirde, geçen ocak ayında yakalanan Pueblo Gemisi mürettebatının Kuzey Kore kanunlarına göre cezalandırılacağını açıklamıştır.

20 temmuz

Çekoslovakya'da

■ Sovyetler Birliği başta olmak üzere beş sosyalist ülkenin bir muhtıra vererek Dubçek yönetimini, liberalleşme hareketinden yararlanarak sosyalist düzeni yıkmak hedefini güden batı düzeni özlemcilerine karşı uyarması ile Çekoslovakya meselesi, kritik safhaya girmiş bulunmaktadır. Batı kapitalist düzeninin, NATO ve Batı Almanya aracılığıyla yoğun bir propaganda ile Çekoslovak Meselesini alabildiğine körüklediğinde ve durumu kamuoyuna kasıtlı olarak yanlış yansıttığında şüphe yoktur. Yabancı ülkelerin topraklarına her türlü müdahaleyi huy edinen Amerika'nın bu konuda yalnız olmadığını dünya kamuoyuna göstermek için yanıp tutuştuğu meydandadır.

Gerilla Savaşı

■ Ernesto Che Guevara'nın en yakın arkadaşlarından İnti Peredo, Bolivya'da Castro taraftarı gerillaları yeniden teşkilatlandırmıştır. El Diaro Gazetesi, Bolivya'da gerilla savaşının çok yakında başlamasının beklendiğini bildirmiştir. İnti Peredo'nun adı, ANT YAYINLARI tarafından önümüzdeki günlerde yayınlanacak olan Che Guevara'nın GERİLLA GÜNLÜĞÜ'nde sık sık geçmektedir. Öte yandan, Guevara'nın Bolivya anılarının, Bolivya İçişleri Bakanı tarafından Küba Hükümeti'ne satıldığı ve kendisinin şimdi ortadan kaybolduğu açıklanmıştır.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Bu bir ulusal kurtuluş savaşıdır !

Bütün bu olup bitenleri birer tesadüf olarak kabul etmek mümkün değildir. Türkiye'nin sosyalist, devrimci ve milliyetçi güçleri, Amerika ile onun Turkiye'deki uşakları tarafından hazırlanmış kanlı bir imha planı ile karşı karşıyadırlar. AP'nin elinde bir SS kıtası haline getirilmiş olan toplum polisi gece yarısı bir üniversiteyi basarak uykudaki gençleri coptan geçirmekte, ondan sonra da, yavuz hırsız evsahibini bastırır misali, sadistçe dövdüğü gençlerden 30'unu don gömlek karakollara, mahkemelere sürüklemekte, tevkif ettirerek demir parmaklıklar ardına göndermektedir. *Bir* Üniversite rektörü, işgal ettiği makamın kendisine yüklediği sorumlulukları bir an için unutarak kendi öğrencisini kendi eliyle polise teslim etmektedir. Ertesi gün, sosyalist gençlerin merkezi olan Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun İstanbul Sekreterliği, bomba aramak bahanesiyle basılmaktadır. Bütün bunlar olup biterken İstanbul Valisi gençleri şiddetle suçlamakta, İstanbul Boğazı'nı fiilen işgal eden Amerikan 6. Filosu'nun komutanı, erlerinin suratına tükürüldüğü halde, İstanbul'dan ayrılmayı düşünmediklerini söyleyerek bütün milliyetçileri çileden çıkartmaktadır. Ve bütün bunların yanında, Bâbıâli basını, solda görünen gazeteler de dahil, gençleri ve devrimci kuruluşları suçlamakta birbirleriyle yarış etmektedir.

Daha bir kaç ay önce öğrencinin tepkisi karşısında köşe bucak gizlenen 6. Filo Komutanı, işgal olayları sırasında üniversiteye polis sokulmasının söz konusu olamayacağını bildiren İstanbul Valisi ve polis müdürü, şimdiye kadar öğrenci ile aynı safta görünen Teknik Üniversite Rektörü ve her fırsatta devrimcilik, hattâ solculuk taslayan bir kısım basın niçin böyle birden bire çarkederek gençleri ve devrimci kuruluşları suçlama yarışına girmişlerdir? Bu cesareti nereden almaktadırlar? Cevap basittir: Türkiye artık bir ölüm kalım noktasına gelmiştir. AP'yi büyük umutlarla iktidara getiren Amerika ve onun Türkiye'deki işbirlikçileri, 27 Mayıs Anayasası yürürlükte kaldıkça, anayasa mahkemesi, yargıtay, danıştay, yüksek seçim kurulu gibi müesseseler ayakta durdukça ülkeyi diledikleri gibi soyamayacaklarını, akıllarının estiğince at oynatamayacaklarını anlamışlardır. AP'nin son seçimlerde oy kaybetmesi, kazandığı illerde de usulsüzlük gerekçesiyle üyeliklerinin iptal edilmesi, 1969 seçimlerinde üçte iki çoğunluğu ele geçirerek anayasayı değiştirme hesaplarını da suya düşürmüştür. Üstelik, bizzat AP'nin içerisinde eski demokratlar ve anti-mason gruplar dört ay sonraki büyük kongrede Demirel'i devirmek için büyük gayretler göstermektedir.

Amerika ve yerli ortakları hesabına daha vahim tehlike, son işgal olaylarında da görüldüğü gibi, *gençlerin ve işçilerin, kendilerinden esirgenen temel hak*ları elde etmek üzere, anayasanın tanıdığı meşru direnme hakkını kullanmaya başlamış olmalarıdır. İşte bu tehlikeyi gördükleri içindir ki, Amerikalılar ve AP yöneticileri, Türkiye'deki siyasal ve sosyal mücadeleyi anayasa dışı bir ortama kaydırmağa çalışmakta ve bunun için her türlü tahrike başvurmaktadırlar. Amerikan filosu erlerinin ve komutanlarının küstahlıkları, polisin baskınları, tevkifler, kapitalist basının tutumu, hep bu gayretin tezahürleridir. Kavga bir defa sokağa döküldü mü, pusuda bekleyen dikta heveslileri «huzuru sağlamak» gerekçesiyle harekete geçirilecek, solcu ve devrimci unsurlar kanlı bir şekilde imha edilerek anayasa rafa kaldırılacaktır. Böylece, Amerika ve yerli uşakları, Türkiye'yi diledikleri gibi sömürmek imkânını bulacaklardır. Hesapları budur... Ama evdeki hesapların çarşıya uymadığı, tarihte bir çok örneklerle sabittir. Sokağa dökülen kavganın, onu tahrik edenlerin başını yemesi de mümkündür ve bu ihtimal daha da kuvvetlidir. Çünkü kavga, artık küçük hesapları aşmış, Amerika'ya ve işbirlikçilerine karşı verilen bir ulusal kurtuluş savaşı halini almıştır. Ulusal kurtuluş savaşlarında ise, emperyalizme karşı savaşan mazlum dünya halklarının yenik düştüğü hiçbir zaman görülmemiştir!

KANLI İMHA PLANI

Geçen hafta İstanbul'da patlak veren olaylar, Türkiye'deki devrimci güçlerin kanlı bir imha planı ile karşı karşıya bulunduğunu ortaya koymuştur.

Toplum polisinin 17 Temmuz gecesi Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'nu vahşi çığlıklarla basarak gençleri coptan geçirmesi, iki öğrenciyi komaya sokması ile başlayan olaylar, çıkmazdaki AP iktidarının bu kanlı imha planını uygulamağa başladığını göstermiştir.

Her ne kadar kamuoyunda, Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu baskınına, bir komiserin öğrenciler tarafından alıkonulmasının ve tartaklanmasının sebep olduğu havası yaratılmak istenmişse de, baskının önceden planlanmış bulunduğunun inkâr kabul etmez belgeleri ortadadır.

İstanbul'daki üniversiteli gençler, hiçbir Akdeniz limanının kabul etmediği 6. Filo'nun sırf kadın ihtiyacını gidermek üzere İstanbul'a gelmesi karşısında, her zaman olduğu gibi, gayet haklı protesto gösterilerinde bulunmuşlardır. Hattâ bu protesto gösterilerinde bulundukları için polis tarafından yakalanarak adliyeye verilen gençlerin suçluluğu sabit olmamış, yargıç sanıkların tevkifine dair talepleri reddetmiştir.

Ancak, İstanbul'un bir Amerikan genelevi haline getirilmesi karşısında gençliğin gösterdiği haklı tepki Ankara'da Demirel ve Sükan tarafından ciddiyetle ele alınmış, devrimci güçleri tasfiye etmek için hazırlanan kanlı imha planının uygulanması için fırsat sayılmıştır.

İçişleri Bakanı Sükan, İstanbul'daki olaylar hakkında Demirel'e kısa bir bilgi verdikten sonra, ziyaretçilerden kurtularak bütün dikkatini bu planın uygulanmasına teksif edebilmek için bakanlık kütüphanesinde karargâh kurmuştur. Bu arada, makam otomobili yerine de emniyete ait bir Chevrolet otomobili kullanmayı uygun bulmuştur. Sükan ile İstanbul toplum polisi arasında da direkt telsiz teması sağlanmıştır.

Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu'na yapılan baskının da, Sükan'ın emri olmadan gerçekleştirilmesi mümkün değildir. İstanbul Sekizinci Şube Müdürü Naci Tolon, Sükan'ın gözde adamlarından biridir. İstanbul Emniyet Müdürü Muzaffer Çağlar, kendisini özel olarak İstanbul'a aldırtmıştır. Tolon, Sükan'a sadakatla hizmet eden bir polistir.

PROF. KARAFAKIOĞLU
— Öğrenciyi polise teslim etti —

17 Temuz gecesi, Gümüşsuyu'nda, tam Teknik Üniversite'nin karşısında Amerikalıların genelevi haline getirilen ve kapısında bu fuhuşun rahatça yapılması için Türk polislerine nöbet beklettirilen bir otele girip çıkan Amerikalılar ve kadınlar, her zaman olduğu gibi, üniversite bahçesindeki gençler tarafından protesto edilmiştir. Bunun üzerine günlerden beri Teknik Üniversite'yi kordon altında tutan toplum polisi kuşatmayı daraltmış ve Emniyet Âmiri Necati Karahasanoğlu gençlerden bazılarını yakalamaya kalkışmıştır. Arkadaşlarından ikisinin toplum polisi tarafından ele geçirilmesi üzerine Teknik Üniversite öğrencileri de Emniyet Âmiri Necati Karahasanoğlu'nu yakalayarak içeri çekmişlerdir. Biraz sonra olay yerine Albay Hikmet Silahcıoğlu komutasında bir inzibat birliği gelmiş ve gençlerle polis arasında barikat kurmuştur. Albayla yaptıkları görüşmede öğrenciler, polis tarafından ele geçirilen iki arkadaşları iade edildiği takdirde Emniyet Âmiri Karahasanoğlu'nu serbest bırakacaklarını söylemişlerdir.

TEKNİK ÜNİVERSİTE'NİN MATEM BAYRAĞI
– Amerikalıya kucak açanlar utansın! —

Polisin, Vali'nin ve basının iddialarının aksine, üniversitede nezaret altında iken emniyet âmirine hiçbir kötü muamelede bulunmamışlardır. Nitekim Emniyet Âmiri Necati Karahasanoğlu 17.7.1958 gecesi saat 2.35'te imzaladığı zabıtta aynen şöyle demiştir: «Ben askeri hastanenin önünden, Teknik Üniversite'nin kenarından giriş kısmındaki elektrik direğinin yanına geldim. Ben Opera Oteli'ne taş atan kişiyi yakalamak için geldim. Elektrik direğinin yanında kahverengi elbiseli şahsa sarıldım. Bunun üzerine bahçeden çıkan **bir** takım kişilerin saldırılarına uğrayarak üniversite bahçesine alındım. Yerde sürüklendim. Tekme ile suratıma vuruldu. Bahçe içinde oldu. Taner Oğuz koluma girerek, **«Allahım seven vurmasın»** dedi ve beni Öğrenci Birliği'ne getirdi. Birlikte tecavüze uğramadım. İlk yardımı öğrenciler yaptılar. Öğrenci Birliği'nde hiçbir tecavüze uğramadım.»

Bu zaptı, tanık olarak Beyoğlu İnzibat Bölge Kumandanı Albay H. Silahcıoğlu, **«Normal şartlar altında ifadesinin alındığına tanıklık ederim»** şerhi vererek imzalamıştır.

Gençlerin Karahasanoğlu'na iyi davranmasına ve kendisini derhal iade etmek taahhüdünde bulunmasına rağmen polis elinde sadece bir öğrenci bulunduğunu ve ancak onu iade edebileceğini söyleyerek kötü niyetini ortaya koymuştur. Polis tarafından iade edilen genç, diğer arkadaşının feci şekilde dövülüp başka yere götürüldüğünü açıklamıştır.

Bu sırada, Albay Silahcıoğlu'nun aracılığıyla polislerle görüşmekte olan gençlik liderlerinden İ.T.Ü.T.O.T.B. Başkanı Çetin Uygur, polis telsiziyle, **«En kısa zamanda bütün polis birlikleri Gümüşsuyu'nu kuşatsın. Gümüşsuyu'na girilecektir»** emri verildiğini duymuştur. Gençler bu emri Albay Silahcıoğlu'na duyurmuşlar, fakat inzibat komutanı, kendilerine endişe etmemelerini, herhangi bir baskına engel olacağını söylemiştir.

Ne var ki, emniyet âmiri serbest bırakılır bırakılmaz, bine yakın polis vahşi çığlıklar atarak Gümüşsuyu Yurdu'na saldırmışlar ve müteakip sayfalarda Yaşar Kemal'in röportajında geniş şekilde anlatılan baskını yapmışlardır.

Baskın sonunda 5'i ağır olmak üzere 40 genç uyudukları yatakhanelerde coptan geçirilerek yaralanmış, bir genç ikinci katın penceresinden atılıp kanlar içinde yüz metre sürüklendikten sonra ortadan kaldırılmış, 30 genç üzerlerinde iç çamaşırlarından ve pijamalarından başka bir şey olmadığı halde nezaret altına alınmışlardır.

Hafta sonundaki duruma göre Vedat Demircioğlu adındaki genç hâlâ komadadır. Kemal Günaydın, Yaşar Baysal ve Hikmet Küçükoğlu ise ağır yaralı olarak hastanede yatmaktadır. Ayrıca Habil Kocatürk

Kabak Demirel'in başına patladı

Sükan'ın o herdaim bıyık altından gülüşü vardı ya, ben ondan huylanmıştım zaten. Belliydi bir azizlik edeceği... Yedi koskoca Demirel'in dımdızlak başını. Şanlı bir Masonun **kariyerini** gâvur etti... Gerçi baskın basanındır ama, gün olur, yaş tahtaya da basar insanoğlu... Meclis bastın, anladık; hâlâ **yasa-masa** diye bas bas bağırıyorsun, ona da pekiy; koltuk evlerini basmak zaten oturduğun koltuğun gereği; Doğuda eşkiyaları (bağrına) bastın, aferin; karakollarda şamarı bastın yurttaşlara, ellerin dert görmesin!.. Ama biliyorsun netameli yer şu Üniversite, biliyorsun Adnan Bey'in ericâmını!.. Ne demiye Teknik Üniversiteyi basıp, delikanlıların damarına basarsın... Hem de tam Conilerin Kabataş'ta ayak basıp karaya, Beyoğlu'nda satılık alınlara doları bastığı sıra... Ne diye basarsın uyuyan yılanın kuyruğuna!.. Bilmez misin, uyandı mı Kara Yılan, ne fil kalır, ne filo!..

Şimdi ne cevap vereceksiniz Amerikalılara?.. **Hart** diye basmıştır Hart protestoyu... Haksız mı yani!.. Adamlar, sizi şehrin göbeğinde yallabık bahriyelilerinin kafasını gözünü kırdırasınız diye getirmedi ya iktidara!.. Ne biçim Amerikanofilsiniz siz, rezil kepaze ettiniz Amerikan filosunu!.. Bir avuç az-gelişmiş öğrenci yüzünden demir aldı dev gibi uçak gemisi... Şimdi onlar da Demirel'e demir aldıracaklar tabii!.. Cayırtısı başladı bile CIA vinçlerinin!..

Alimallah, çok ileri görüşlü bir firavun şu Johnson! Tevekkeli Türkiye'yi Vietnam'a benzetmediydi!... Bir bildiği varmış meğer... Nerden mi çıkarıyorum bunu?.. Kabataş'daki patırtıda bir ihtiyar gördüm de... İki elini açmış, **Tanrım** diyordu **bana bugünleri de gösterecekmişsin! Sâyende Amerikan gâvurunu da denize döktük!** Hilâfım yok, bu sözleri söylerken, sakalı titriyordu ihtiyarın...

Can YÜCEL

UYKUDA COPLANAN GENÇLER
— Kanlı imha plânının ilk safhası —

ve Şerif Yıldıran ismindeki gençler ise kayıp olup âkıbetleri meçhuldür.

Ne gariptir ki, basın, polisin yaptığı baskının dehşeti üzerinde hiç durmamış, polisleri öğrencilerin tahrik ettiğini ileri sürmüştür.

Oysa, kanlı bir imha planının uygulandığı açık seçik ortadadır. Polis, Sükan'ın emriyle üniversiteye girmiş, kan dökmüş, masum gençleri toparlayıp götürmüştür.

Planın uygulaması bu kadarla da kalmamış, Teknik Üniversite Rektörü ve Senatosu da, üzerlerine düşen görevi yerine getirmekte tereddüt etmemişlerdir. Rektör Prof. Karafakioğlu, öğrenci yurdunun üniversiteye dahil olmadığını ilan ederek polisin saldırısını meşru göstermeğe *kalkışmıştır. Böylece* polisle suç ortağı durumuna düşmüştür.

Bu tahrikler karşısında gençlerin tepki göstermemesi imkânsızdı. Nitekim o gün *İstanbul Üniversitesi* öğrencilerinin de iştirakiyle Teknik Üniversite öğrencileri Taksim Meydanı'nda bir miting yapmışlardır. Mitingten sonra öğrencilerden bir kısmı Dolmabahçe Meydanı'na inmişler Amerikan denizcilerinin Türk topraklarına çıkışını protesto etmişlerdir. Korkudan geç vakte kadar ortalıkta *görünmeyen polis, akşam* üzeri öğrencilerin azalması üzerine yeniden coplarla saldırıya geçmiş ve 30 öğrenciyi daha yaralayarak hastanelik etmişlerdir.

Tahrikler ertesi gün de devam etmiş ve kanlı imha planının arkasında Birleşik Amerika'nın bulunduğu kesinlikle ortaya *çıkmıştır.*

Bir gün önce olaylar üzerine verdiği demeçte **«Kanuni vazifelerini yapan polislerimize karşı aşırı tahrik ve tecavüzler yapılmaktadır»** diyerek kamuoyunu aldatmağa kalkışan iktidarın mutemed adamı, İstanbul Valisi Vefa Poyraz, 6. Filo Komutanı ile yaptığı görüşme*den sonra da* **«Ev sahibi olarak misafirlerin emniyeti bize düşer.»** demiş ve Amerikan bahriyelilerini protesto eden gençlerin sıkı şekilde takip edileceğini söylemiştir.

Amerikan 6. Filosu Komutanı Amiral Geis ise, büyük bir küstahlıkla, **«İstanbul'u ziyaret programımızı değiştirmeyi düşünmüyoruz»** diyerek tahrik hareketine katılmıştır.

Bu arada, ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı William Burdett, Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Zeki Kuneralp ile bir görüşme yaparak, **«İstanbul olaylarından dolayı Washington'ın endişe duyduğunu»** belirtmiş ve 6. Filo'ya mensup Amerikan denizcilerinin can emniyetlerini sağlayacak daha geçerli tedbirlerin alınmasını istemiştir.

Teknik Üniversite Senatosu da ertesi gün tahrik kampanyasını devam ettirmiş ve Rektör Prof. Karafakioğlu aleyhine gösteri yapılmasından müteessir oldukları gerekçesiyle Senato üyeleri istifa ettiklerini bildirmişlerdir. Polisin kanlı baskınına karşı hiçbir ciddi tepki göstermeyen Senato, bu istifasıyla gençliği bir kere daha suçlu duruma düşürmek istemiştir.

Tahrikin en büyüğü ise, gece uykuda iken baskına uğrayıp kan revan içinde bırakıldıktan sonra don gömlek adliyeye sevkedilen 32 gencin 8. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından, **«Polise fiili mukavemet, devletin emniyet kuvvetlerini tahkir, tezyif, hürriyeti tahdit, darp ve müessir fiil»** iddialarıyla tutuklanmaları olmuştur. Tutuklanan gençler şunlardır: İsmet Bilgin, Attila İncekara, Nasuh Yazgan, Tevfik Kurtaran, A. Kemal Kanlıbaş, Turhan Burak, Turgut Ünçak, Numan Oğuz, Veysi Sarısözen, Jak Minaso, Taner Mersin, Yaşar Baysal, Erdoğan Özkısacık, Şeref Yıldız, Mehmet Makinacı, Kuran Gençler, Ali Atılgan, Ali Sarı, Ekrem Özcan, Selahattin Murt, Fevzi Durmuş, Eyüp Özek, Faruk Öztunç, Teoman Ulusoy, İhsan Özbay, Mustafa Senli, Ergün Karaca, Mehmet Hüseyinoğlu, Hikmet Çorman, Coşkun Özen, Rafael Avidor, Mehmet Öztürk. Arslan Şahin adındaki gencin de tutuklanması istenmişse de, kendisi yaralı olarak hastanede yattığından sorgusu yapılamamıştır.

Bir başka tahrik de, aynı gece Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliğinin içeride **«patlayıcı madde»** bulunduğu gerekçesiyle basılması olmuştur.

Altı polis birden gece FKF'yi basarak arama yapmış, ancak içeride hiçbir şey bulunamamış, bu aramanın da gençleri tahrik etmek gayesiyle yapıldığı anlaşılmıştır.

Amerikalıların ve işbirlikçilerinin bu tutumu karşısında gençliğin tepkisi sadece İstanbul'a münhasır kalmamış, *Ankara, İzmir ve Trabzon'da da* olaylar patlak vermiştir.

Ankara'da Amerikan Haberler Merkezi, Pan Amerikan Hava Yolları ile Amerikan Kütüphanesine taş ve molotof kokteylleri ile hücum edilmiş, cam ve vitrinleri kırılmıştır. Ayrıca Tuslog Komutanlığı ve AID Binası da taşlanmıştır.

İzmir'de de limanı ziyaret eden 6. Filo'ya mensup gemilerin erleriyle üniversiteli gençler arasında çatışmalar olmuştur.

Trabzon'da ise, Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne mensup 70 kadar öğrenci, Boztepe'deki Amerikan radar üssüne yürüyüş yapmıştır. Polis bu olaylar sırasında da Amerika'dan yana çıkmış, 9 öğrenciyi adliyeye vermiştir.

Bir haftanın olayları Amerika ile Türkiye'deki ortağı AP iktidarının, kanlı imha planını, her türlü kışkırtmaya başvurarak uygulamaya devam edeceğini göstermektedir. Ancak her ikisinin de yanıldığı bir nokta vardır. Türkiye'de anti-emperyalist ve sosyalist mücadele, artık ne Süleyman Bey'in, ne de Amerika'nın böyle kanlı im*ha planlarıyla önleyemeyeceği* kadar güçlenmiştir.

Nitekim hafta sonunda İstanbul'da, Hürriyet Alanı'nda İTÜÖB, İTÜTOTB, İYTOTB, FKF ile İstanbul Üniversitesi Diş, Orman ve İktisat Fakülteleri talebe cemiyetleri tarafından düzenlenen büyük protesto mitingine katılan onbinler Amerikan emperyalizmiyle ve onun Türkiye'deki uşaklarıyla sonuna kadar, ölümleri bahasına da olsa, mücadele etmeye andiçmişlerdir.

Kanlı imha planı ergeç geri tepecek ve hazırladıkları kan banyosunda kendileri boğulacaklardır.

Uşaklığın ücreti !

Dolmabahçe rıhtımında bulunan asker ve inzibatlar, bütün günü, güneş altında ekmek ve beyaz peynir yiyerek geçirirken, Amerikan uçak gemisinden bir motorla, rıhtımda bulunan Türk polisine «Turkish Police Only» (Yalnız Türk Po*lisi* için) yazılı bir paket içinde kumanya gönderilmiştir. Polis öğle yemeğini bu kumanyadan yemiştir.

(19.7.1968 tarihli gazetelerden)

Tarihten karanlık bir yaprak

16 MART

Büyük Nutuk'tan:

«Efendiler, 1920 senesinin Martı'nın 16. günü *öğleden evvel, saat 10'da, makine* başında şöyle bir telgraf verildi:

Ankara'da Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine:

Bu sabah, Şehzadebaşı'ndaki mızıka karakolunu İngilizler basıp oradaki askerlerle İngilizler müsademe ederek neticede şimdi işgal altına alıyorlar. Berayı malûmat mâruzdur.

Manastırlı Hamdi

Hamdi Efendi devam etti:

Sabah bizim asker uykuda iken İngiliz bahriye efradı karakola gelip işgal etmekte iken askerimiz uykudan şaşkın kalkınca müsademeye başlanıyor.

Neticede bizden altı şehit, onbeş mecruh olup, bunun üzerine zaten melanetlerini tasavvur etmiş ki, hemen zırhlıları rıhtıma yanaştırıp Beyoğlu cihetini ve Tophaneyi işgal edip..

. . . .

Umum vali ve kumandanlara ve müdafaai hukuk heyetlerine:

İstanbul'un itilâf devletleri tarafından bilmüsademe cebren işgali tahakkuk etmiştir. Bu suikastten bilistifade bir çok makasıdı hıyanetkârane sahiplerinin milleti iğfale teşebbüsleri muhtemeldir.

. . . .

Biz, hukukumuzu ve istiklalimizi müdafaa için giriştiğimiz mücahedenin kutsiyetine kail ve hiçbir kuvvetin bir milleti yaşamak hakkından mahrum edemeyeceğine kaniiz.»

MUSTAFA KEMAL

BU KANIN HESABI ERGEÇ SORULACAK !

Röportaj: YAŞAR KEMAL

17 Temmuz 1968'ın gecesi Türk tarihinin unutulmaz gecelerinden birisi olarak kalacak. Andıkça, akla düştükçe Türk kuşaklarının yıllar boyunca utanacakları bir gece olarak kalacak. Türk polisleri Amerikalı müstevliyi korumak için Teknik Üniversitenin Gümüşsuyu Talebe Yurduna gece saat 4 te, öğrenciler uykudayken baskın yaptı ve öğrencileri Amerikalılar adına güzel uykularında coptan geçirdi. Türk tarihinde bu gece «Utanç Gecesi» olarak anılacaktır. Gecelerimizin en namussuzu bu gecedir. Gecelerimizin en onursuzu, en haini bu gecedir. Türk milleti millet olduğundan bu yana böylesine bir alçaklıkla hiç bir zaman karşılaşmamıştı.

Sabahleyin haber verdikleri zaman başımdan kaynar kazanlar döküldü. Vurulmuşa döndüm.

Hemen Teknik Üniversiteye koştum. Sağda güzelim Boğaz suları.. Boğaz sularında dev Amerikan uçak gemisi, ve öteki savaş gemileri.. Namık Kemal'i ansıdım.. Satılmışların, vatan hainlerinin, alçakların son günlerde batırmak için dillerine doladıkları bu büyük, bu kardeş şairimizi.. Düşman vatanın yüreğine getirip sokmuş hançerini... Bu bahtı kara anayı kurtaracak yok mudur? Bunu Mustafa Kemal de sormuştu... Amerikan gemileri güzelim Boğaz sularında yüzerken ve Türk şehirleri Amerikalılara Geyşa limanlığı ödevini yerine getirirken mutlaka her Türk bir kere bu soruyu aklından geçirmiştir. Bu mezellet, bu küçülme hiç bir millete yakışmaz.

Boğaz sıcaktan yanıyordu. Boğazın mavisi kül rengine dönmüştü. Ve Amerikanın dev uçak gemisi Boğazın sularında salınıyordu. Kara bir utanç lekesi, kara bir utanç bayrağı gibi. Türk milletinin suratına inen kara bir tokat gibiydi her Amerikan gemisi. Karşılığı olmayan bir tokat gibiydi. Boğazın sularında küçücük ipiltiler vardı.

Eski, yaşlı bir röportaj yazarıyım. Gazetecilik hayatımda epeyce belâlardan geriye kalmış bir yazarım. Çok deneyim var. Bir röportaj yazarı öfkelenmez, heyecanlanmaz. Ben Teknik Üniversiteye girer girmez öfkemden kudurdum, heyecandan elim ayağım çözüldü. Bütün gazetecilik hayatımın en utanç verici manzarasıyla karşılaştım.

Teknik Üniversitenin avlusu toz içindeydi. Çok sıcak vardı. Uzun bir kan izi tozların üstünden tâ Teknik Üniversite duvarına gidip dayanıyor, sonra bir merdivenden aşağı iniyor, gene bir duvarın dibinde bitiyordu.

Çok sıcak vardı, Teknik Üniversite bahçesinde uzun kan çizgileri.. Ve kan çizgilerinin yöresinde dolaşan gençler. Türkiyenin en şerefli insanları. Türkiyenin umutları.

Küme küme toplanmışlardı. Dün geceki olayı konuşuyorlardı. Bir alçaklıktan iğrenmenin nefreti yüzlerindeydi. Satılmışlıktan iğrenmenin. Geyşa otellerinde bekçi görmekten utancın nefreti güzelim, taze yüzlerindeydi.

Uzun boylu, esmer, yakışıklı genç anlatıyordu:

«Uykumdan sıçradım,» diyordu. **«Düş gördüm sandım. Başıma, tekmil gövdeme coplar yağıyordu. Birden ayıktım. Polis yatakhaneyi basmış. Yüzlerce polis uykuyu copluyordu.»**

Bu bir Ortaçağ baskınıydı. Yirminci yüzyılda belki Hitler yaptı böyle bir baskını. Bir Üniversite yatakhanesini basmağa belki Hitlerin polisleri bile cesaret edememiştir.

Teknik Üniversite yatakhanesini gezdiriyor delikanlılar bize. Yerler bir savaş meydanı gibi. Kırılmış camlar, yırtılmış kitaplar, kırılmış gözlükler, dolma kalemler, parçalanmış gömlek artıkları, pijama artıkları, defterler, kırılmış masa, sandalya, karyola parçaları.. Ve bir kitap gördüm, bir köşedeki küçücük bir masanın üstündeydi. Kitabın yaprakları kana bulanmıştı.

«Zelzele oluyor gibiydi ortalık. Her şey kırılıyor, dökülüyordu. Yüzlerce polis pencerelerden, kapılardan giriyorlardı. Kol demiyorlar, bacak demiyorlar, göz kaş demiyorlar copluyorlardı. Kapılar, pencereler kırılıyordu.»

Ve tatlı uykularda, en güzel çağlarında, Türklerin en yiğitleri, en onurluları, bir milletin gözbebekleri, yavruları coplanıyor, pencerelerden sokağa fırlatılıyorlardı. Yatakhanenin tabanları, kapıları, pencereleri kan içindeydi. Yatak çarşafları kan içindeydi. Parçalanmış çarşaflarda yaralı delikanlılar, acılar içinde.

Yatakhanedeki baskın, meydan muharebesi iki saat kadar sürüyor. 1000 polis sarıyor 400 kadar delikanlıyı. Bir istilâ ordusu kadar. Türk çocuklarına uykularını haram ettirenler, sanki düşman ordusuna baskın yapıyorlar. Bin baş polis.. Bin baş polis... Ve bir avuç delikanlı.. Dumlupınarda da Türkler de bu kadar azdılar...

Yatakhaneden fırlayan gençler, don gömlek, yarı uykulu, yarı çıplak soluğu Taksim Meydanında alıyorlar. Atatürkün heykelinin oraya sığınıyorlar.. Bin baş polisin elinden kurtulup...

Polisler pencerelerden çocukları ikinci kattan taşların üstüne fırlatıyorlar. Ve kan izleri.. Polisler, pencerelerden fırlatılmış gençleri yerlerde sürükleyerek polis arabalarına dolduruyorlar. Yarı canlı yavruları... Ağır yaralıları kaçırıyorlar. İki genç komada.. Üniversite bahçesinde kan aranıyor. Çok sıcak var. Öğrenciler arkadaşlarına kan vermeye koşuyorlar. Üniversitenin kapısı kırılmış..

Teknik Üniversite Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz anlatıyor. Uzun boylu, yakışıklı bir yüzü, pırıl pırıl, dost gözleri var. Candan bir adam. Candan ve öfkeli, candan ve heyecanlı...

Polis, gençleri coptan geçiriyordu, öldüresiye dövüyordu, kan döküyordu...

«Şu Amerikan gemilerini Boğazda görmüyor muyum... Bir kere olsun gelip Türk donanmasının Boğazda demirlediğini görmedim. Tutsaklığımızın damgası gibi... Utanıyorum kendimden.. Kahroluyorum.. Bu gemilere, bağımsızlığımızı elimizden alan bu gemilere insan nasıl bakabilir. İstila ordusu nasıl çıkıp da İstanbul'da dolaşabilir. Her Türk genci benim gibi düşünüyor, benim gibi öfkeleniyor. Dün akşam gençler ufak tefek olaylar yaptılar. Polis Üniversiteyi sardı ve iki arkadaşımızı kaçırdı. İkisi de koma halindeydi. Bizimkiler de bir polisi almışlar Üniversiteye getirdiler. Aramıza Merkez İnzibat Kumandanlığından Albay Hikmet Silahcılar girdi. Bir anlaşmağa vardık. Biz onlara polislerini vereceğiz. Onlar da bize arkadaşlarımızı... Bu iş, Amerikalılara yataklık eden, Üniversitenin karşısındaki Opera Otelinin yüzünden oldu. Polisler Opera Otelinde Amerikalılar kadınlarla rahat yatsınlar diye nöbet bekliyorlardı. Arkadaşlar buna dayanamadılar. Biz polisi verdik onlara. Onlar arkadaşlarımızı bize vermediler. Sonra Albay Hikmet Silahcılar siz gidin rahat uyuyun, dedi. Size hiç bir şey yaptırmam... Asker sözü dedik, yatakhanelere gittik. Uykumuz arasında... Kıyamet koptu ve Üniversite basıldı... Sonradan öğrendik ki Albay Hikmet Silahcılar polislerle başa çıkamamış, Üniversiteye bin polis saldırmış.»

Rektör Bedri Karafakioğlu getirildi. Gözlüklü, sarı benizli bir zat. Öğrenciler önce ona, **«Rektör istifa»**, diye bağırdılar. Üç bin öğrenci bir ağızdan, **«Katil Rektör istifa»**, diye bağırıyordu. Rektör merdivene çıkmış terliyordu. Sapsarı kesilmiş dudakları titriyordu. Öğrenciler bir gök gürültüsü gibi bir ağızdan: **«Satılmış Rektör istifa...»** Rektörün dudakları titriyor konuşamıyordu. Uzun süre öğrenciler gök gibi gürledi. Uzun süre sapsarı yüzlü Rektörün dudakları titredi. Rektör öyle bir durumdaydı ki, öyle çaresizdi ki, öyle sarıydı ki yüzü, dudakları, elleri öyle titriyordu ki... Sadece ellerini açıyor, bir şeyler söylemek istiyor söyleyemiyordu...

Uzun bir süre sonra Rektörün sesi çıktı:

«Polis Üniversite yatakhanesine girebilir. Çünkü yatakhane Üniversiteye dahil değildir» dedi.

Sesi gene gök gürültüsüyle kesildi. Rektör Bedri Karafakioğlu doğru söylemiyordu. Üniversiteye baskın yapılmış. Üniversite avlusunda öğrenciler sürüklenmişler, dövülmüşlerdi. Rektör, Üniversite avlusundaki kanları görmedi mi? Yoksa Rektör Üniversite avlusunda tavuk mu kestirmişti? Bu kanlar neydi? Üniversite avlusu değil miydi orası? Bu sözleriyle neyi kurtarmağa çalışıyordu Rektör? Basılmış, öğrencileri dögülmüş, komaya sokulmuş bir Üniversitede Rektör olmak çok mu şerefli bir işti acaba? Yoksa istifa etmek bu kadar zor mu? İnsan öğrencilerinin karşısında bu hale düşer mi

Saat birde bağımsızlıktan yana, istila ordusuna karşı gelen Türk gençleri, dünyada ilk bağımsızlık savaşının kumandanı büyük Mustafa Kemal'in anıtına gidecekler, hallerini büyük kumandanlarına arzedeceklerdi. Teknik Üniversitenin kanlı avlusu saatler ilerledikçe doluyordu. Ve Üniversitenin operlöründen gençler Cumhur Başkanına, Türk halkına, Türk gençliğine sesleniyorlardı..

«Türk halkına ve Gençliğine,

«Bugün sabah saat 4 te, 444 kardeşimizin barındığı İstanbul Teknik Üniversitesi Gümüşsuyu yurdu 1000'e yakın toplum polisi tarafından kuşatılarak basıldı. Arkadaşlarımızı uykularında dövdüler, yaraladılar, yerlerde sürüklediler.

«Bu saldırının amacı, halktan yana güçleri sindirmek, halkın uyanmasını önlemektir. Amerikalılarla ortaklaşa halkı soyanlar, elbette kendilerini halktan korumak için çağırdıkları Amerikan filosunun protestosunu istemeyeceklerdir. Protestolara öncülük eden gençliği yokedeceklerdir...»

İncecik dal gibi bir delikanlı kanlı geceyi anlatıyor.

«Sabah erkenden imtihana girecektim. Bütün gece uyumadan çalıştım. Saat dört sularıydı. Köşedeki masada oturmuş çalışıyordum. Dalgındım. Bir gürültü duydum, gürültüyle birlikte de copu başıma yediğimi biliyorum. Kendimden geçmişim. Kendime geldiğimde polisler beni koridora sürüklüyorlardı. Yırtık kitaplarım ayaklarının altında parçalanıyordu.»

Ve delikanlılarımız, oğullarımız, yiğitlerimiz kanlı baskın sabahında uykusuz imtihanlara giriyorlardı. İmtihana girip çoğu sınıflarını geçiyorlardı.

Saat birde Gümüşsuyu yokuşu çıkıldı. Delikanlılarımız üç bini geçkindi. Atatürk anıtına gidildi ve konuştular. Tutsak bir memleketin genci olmanın utancı yüzlerinde, yüreklerindeydi. Onu dile getirdiler. Vakurdular. Bu mezeletten, bu utançtan bir gün kurtulacaklarına inanmıştılar. Büyük kumandanın eli ellerindeydi. Taksim anıtında dünyada ilk bağımsızlık savaşının kumandanı onurlu oğullarına elini verdi. Ve Taksim'den delikanlılar utancından elini yüzüne kapamış Dolmabahçe rıhtımına indiler. Ve kırdılar döktüler. Ve Amerikan istila ordusunun erleri kendilerini denize attılar. Ve onları savaş gemisinin motorları topladı. Bir iki sivil polisi döğdüler. Bir sivil polis gençlere tabanca çekti. Bir teğmen polisin tabancasını elinden aldı. Polisi çok hırpaladılar. Oradan gençler Üniversiteye döndüler. Karşı koymanın insanca mutluluğu yüzlerindeydi ve Teknik Üniversite oparlöründen konuşuyorlardı:

«Türkiye'yi bağımsızlık yolundan hiç bir güç çeviremez. Amerika Türkiye'den ergeç kovulacak. Ve yurt içindeki yamaklarını toplayarak, kurtuluş savaşında olduğu gibi defolup gidecektir. Yaşasın bağımsız Türkiye...»

Hep bir ağızdan dağ başını duman almış marşını söylüyorlardı. Türküler söylüyordu kahırlı Anadoludan. Yanık, öfkeli, umutlu... Ve büyük Kumandan Taksim Meydanında oğullarına elini vermişti. Ve Türkiye'nin bağımsızlık savaşı başlamıştı. Sürüyordu. Ve yarıya indirilmiş Mustafa Kemal'in bayrağı en şerefli yerinde dalgalanıyordu.

Ve vatan satıcıları ve Geyşa Otellerinin bekçileri size bu gençler, size bu utanç gecesi, size bu hain gece, size bu kan izleri çok acıyacak..

Ve 17 Temmuz 1968 in kanlı gecesi Türk tarihinin unutulmaz bir gecesi olarak kalacaktır. Ve Türkler kuşaklar boyunca bu gecenin adına «**Utanç Gecesi**» diyeceklerdir.

■

Dünkü, Teknik Üniversiteden yaptığım röportajı sürdürmek zorunda kaldım. Çünkü olaylar sürüp gidiyor.

Adliyenin demir parmaklıklı pencerelerinden don gömlek, sadece don, yarı çıplak, atletleri, gömlekleri kana bulanmış, pantalonları yırtılmış gençleri seyrediyorum. İncecik bedenleri kederli. Sırtlarında yedikleri copların izleri. Yırtık, buruşmuş, toz içinde pijamalı otuz genç sıcak, terli bir kuyunun dibine yapayalnız bırakılmışlar gibi... Kimleri kimseleri yok gibi... Bunlar 17 Temmuzun kanlı, utanç verici gecesinde tatlı uykularından toplum polisi tarafından uyandırılarak getirilmişler... Yedikleri dayakların kara izleri incecik sırtlarında... Yalınayak çoğu da... Birkaçının kolu kırılmış gibi, sarkıyor. Esmer, topluca, güzel, dost gözlü bir genç ayağını tâ arkalardan sürükleyerek geliyor. Belki de polisler ayağını kırmışlar delikanlının... Kir pas içinde delikanlılar... Perperişan... İçinde yaralanmamışı yok. Parçalanmışlar, döğmüşler, komaya sokmuşlar... Bir tanesi hastanede can çekişiyor... Bir tanesini polisler kör etmişler... Bunlar Türkiye'nin istikballeri... Bunların hiç bir suçu yok. Bunlar tatlı uykularından alınarak getirilmişler. Bunların suçu, dışarda arkadaşları müstevli Amerikalıyı protesto ederken, içerde uyumak. Sadece sadece uyumak. Milliyetçi polislerimiz, protestoya iştirak etmedikleri, uyudukları için bunları alıp getirmişler... **«Dışarıda Arkadaşlarınız Türkiye'nin onurunu, bağımsızlığını, insanlığını korumak için kan revan döğüşürken siz burada uyursunuz ha!»** diyerek vermişler dayağı, vermişler dayağı komaya sokmuşlar bir kısmını, bir kısmını kör etmişler... Bunları da çırılçıplak, yaralar, kırıklar içinde almışlar Türk Adliyesine getirmişler...

Çıplak, ince bedenler kuyunun dibinde terliyorlar... İnsanın yüreğini paralayan bir halleri var.. Bir ara bir ıslık sesi duyuluyor. Ünlü Plevne türküsünü gençler ıslıkla çalıyorlar. Sonra bir iki mırıltı... **«Olur mu böyle olur mu? Kardeş kardeşi vurur mu? Amerikan uşakları, Türkiye böyle kalır mı?»** Yumuşak, kararlı, öfkeli, alttan insan sesleri...

Yer gök polis... Öylesine çok polis doldurmuş ki Adliye koridorlarını... Az önce bu polislerin arkadaşlarına Amerikan filosundan kumanya gönderilmişti. Üstünde, **«Sadece toplum polisine verilecektir,»** yazılı. Ve ellerinde copları... Ürpertici... Şu Türk milleti insan tarihinin en büyük imparatorluğunu kurmuş Türk milleti sert değildir. Yumşaktır, candandır... Bu toplum polislerini nereden bulmuşlar? Öyle sert... Yüzlerine konan sinek kırk bin parça oluyor. Bunların sert, insafsız yüzüne bakınca insan hastanede komada yatan delikanlıyı anlıyor. Şu gencecik çocukların kanlı giyitlerini, parçalanmış derilerini, sırtlarındaki cop izlerini, kırık ayaklarını, kollarını anlıyor.. Herhalde bunlar seçilip özel olarak demokrasimiz için yetiştirilmişlerdir. Amerikan donanmasını Türk çocuklarına karşı korumak için yetiştirilmişlerdir.. Her neyse ben hayatımda bu kadar sert, korkunç yüzler görmedim. Bunlar Amerikan tipi demokrasinin yarattığı yeni tip insanlar olsa gerektir. Adliyenin kapıları, koridorları, pencereleri, avlusu bunlarla lebâlep dolu... İğne atsan polislerden yere düşmez. Ben deyim beş yüz, siz deyin bin... Sanki Türk adliyesinde Hükûmet ihtilâl liderlerini yargılıyor...

Saat yedi suları, belki de sekiz. Gün batmış gitmiş... Adliyenin altındaki kuyudan polisler gençleri alıyorlar, yargıca götürecekler. Her gencin kolunda iki polis. Uzun bir sıra polisler, gençler aralarında... Çıplak bedenlerinde boydan boya kara cop izleri... Geliyorlar sıra sıra, çıplak bedenleriyle yargıcın karşısına dikiliyorlar. İçlerinde bir tek kirli donla yargıç karşısına çıkanlar var. Pijamayla, çıplak... Gençlerimiz, umutlarımız, kardeşlerimiz çıplak bedenleriyle yargıç karşısında birer kürek mahkûmuna benziyorlar. Hakimi tanıyorum. İçime su serpiliyor. Adı Celal Beykal... Bir zamanlar Anadolu üstüne milliyetçi şiirler yazmış birisi... Ve bana, «**ben Anadolu toprağına yalınayak basmış, Anadolunun yoksulluğunda yuğrulmuş birisiyim,**» diyen bir kişi... İçimden diyorum ki Hakim, bu kürek mahkumlarını Mahkemeye böyle çırılçıplak, kan revan kabul etmem, diyecek... Giydirin de öyle getirin şunları, diyecek... Öyle olmuyor. Hakim Celal Beykal güleç yüzlü, neşeli... Sonradan J. Menaşe adlı sanık gençle alay ediyor, şakalaşıyor... Ben istiyorum ki, Türk kuşakları bu Celal Beykal adını hiç unutmasınlar... Şiirleri şimdi hiç aklımda değil, herhalde güzel şiirlerdi.. Bu Celal Beykal adını Türk kuşakları hiç unutmasınlar. Bir yazar olarak benim dileğim Türk kuşaklarından budur. Beni kırmasınlar... **«Bu Anadolu toprağının yoksulluğunda yuğrulmuş hakimi hiç unutmasınlar...»** Celal Beykal... Şiir kitabının adını bilsem onu da yazardım.

Otuz genç, otuz bitmiş, yorgun, ezilmiş, uykusuz... 24 saatten fazla karakollarda süründürülmüş, otuz hasta genç Yargıç karşısında... Hakım Celal Beykal hüviyet tesbiti yapıyor... Teker teker ayağa kalkıyorlar... Hüviyetlerini söylüyorlar. Her biri yoksul Anadolu bozkırından gelmiş. Aydınlık gözleri var... Umut dolu pırıl pırıl... Adım Atilla İncekara, İstanbul Teknik Üniversitesinden, adım Erdoğan Özkısacık, İstanbul Teknik Üniversitesinden... Çoğu köylü çocukları... Konyalı, Malatyalı... Sıvaslı... Ve köylü... Anadolu bozkırından kopup gelmişler... Ve Anadolu yoksulluğunun içinde yuğrulmuşlar. Tıpkı Yargıç Celal Beykal gibi...

Hakim Celal Beykal Savcılığın sevk istemini okuyor: **«Devletin Emniyet kuvvetlerini tahkir ve tezyif - Hükûmetin nüfuzunu kıracak asayiş bozucu hareketler - Müessir fiil ve darp - Polise mukavemet.»** Solcuların soluk alışlarını takip eden Bay Sükan, bu gençlerin düşlerini de polislerine takip ettirmiş olacak ki Teknik Üniversiteyi bastırıp, böyle tehlikeli düşler gören gençleri komalık edecek kadar döğdürmüş, gözlerini kör ettirmiş, sırtlarında cop izleriyle mahkemeye sevkettirmiş, bir kürek mahkumu kılığında yargıç karşısına çıkarttırmış.

Hakim Celal Beykal, hep gençlere aynı soruyu soruyor:

«Bu suçları işlediniz mi?»

Ve gençler hep aynı karşılığı veriyorlar:

«İşlemedik, uykudaydık...»

Ve gençler tevkif ediliyorlar. Bir polis ordusu arasında cezaevine gönderiliyorlar.

Ve ben ANT'a dönüyorum... Yukarda öğrencileri karşısında dudaklarının titrediğini yazdığım Teknik Üniversite Rektörünün ve Senatosunun istifa ettiğini duyuyorum. Neden istifa etmişler Beyler biliyor musunuz? Herkes ne sanır? Tam aksi, öğrencilerin sözleri nazik Beyleri rencide etmiş de ondan istifa etmişler. Basılan Üniversite değil de, komadaki öğrenci değil de, kürek mahkumu gibi çırılçıplak, sırtlarında cop izleriyle yargıç karşısına çıkarılmış öğrencilerin yürek paralayıcı halleri değil de, öğrencilerin gençlik öfkeleri onları istifaya zorlamış... Üniversite penceresinden Üniversite avlusuna atılmış öğrenci değil de... Üniversite avlusuna göllenmiş kan değil de...

Bu adamlar şu Türk milletinin yüzüne nasıl nasıl bakacaklar, onu, onu, onu çok merak ediyorum. Ne yüzle bakacaklar?

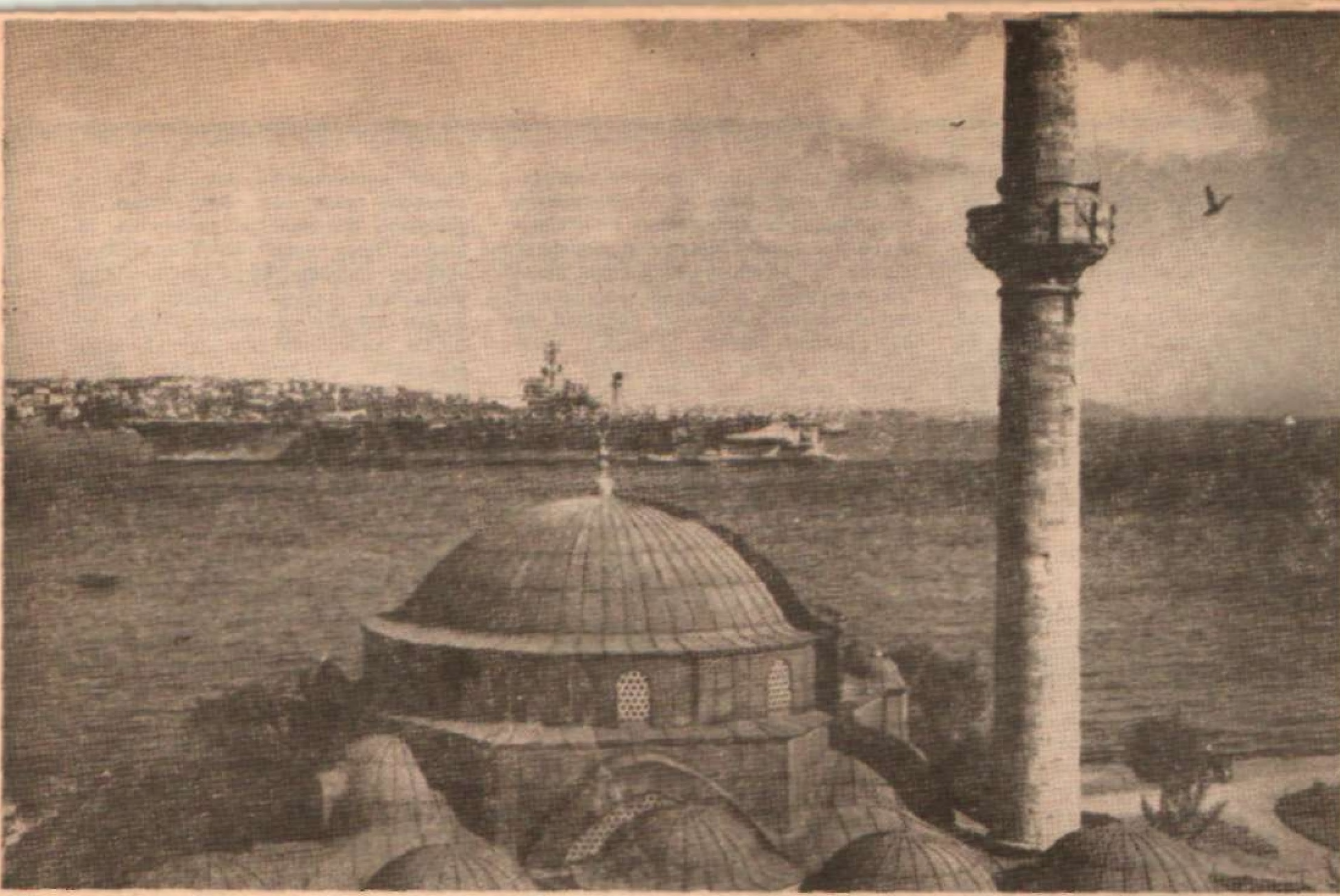
Ve Rektörün dudakları titriyordu...

Ve Üniversitedeki kanın hesabı ergeç sorulacaktı.

...Ve kan izleri üniversite avlusunda metrelerce uzanıyordu. Bir bilim ocağı kanlanmıştı...

Sava

1 Emperyalistlerin zırhlılarını kovmamızdan tam 46 yıl sonra, işbirlikçi iktidarın çağrısıyla emperyalist Amerika'nın savaş gemileri, Türk Donanması'nın dahi demirleyemediği İstanbul Boğazı'na küstahça girip demir atmıştı...

5 Nihayet Amerikan uşaklığını, Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'nu basacak kadar ileriye götürdüler, uykularındaki gençleri coptan geçirdiler... Bu bir vahşetti...

6

Teknik Üniversiteli gençlerin hemen hiçbiri bu sadistçe saldırıdan kendini kurtaramamıştı. Sırtlarında yol yol cop izleri vardı. İçlerinde ikinci kattan atılıp komaya sokulanlar, gözleri patlatılanlar vardı. Kan gövdeyi götürmüştü. Bunun elbette bir tepkisi olacaktı...

7

...Ve oldu! Üniversiteliler çelik bir kitle halinde yürüyerek Taksim Alanı'nda toplandılar.. Yarıya çektikleri albayrakların gölgesinde 46 yıl önce emperyalistleri Türkiye'den kovmuş olan Mustafa Kemal'e iktidarın ihanetini arzettiler, emperyalizmle sonuna kadar savaşmak için andiçtiler.

ş Böyle Başladı!..

Foto-röportaj: Ergin KONUKSEVER

2

Hiçbir Akdeniz ülkesinin limanına sokmadığı saldırgan Amerikan denizcileri İstanbul'un otellerini genelev haline getirecek, cinsel arzularını Türk kadınları üzerinde tatmin edeceklerdi... Pavyonlar, oteller onların hizmetindeydi ve kapılarında Türk polisi nöbet bekleyerek rahatlarını sağlıyordu..

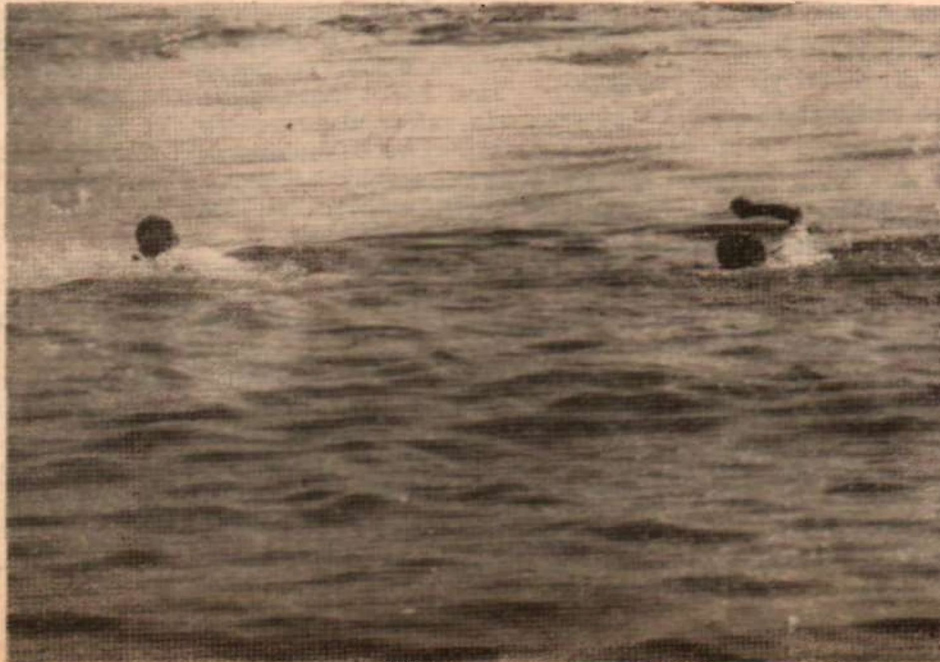
3

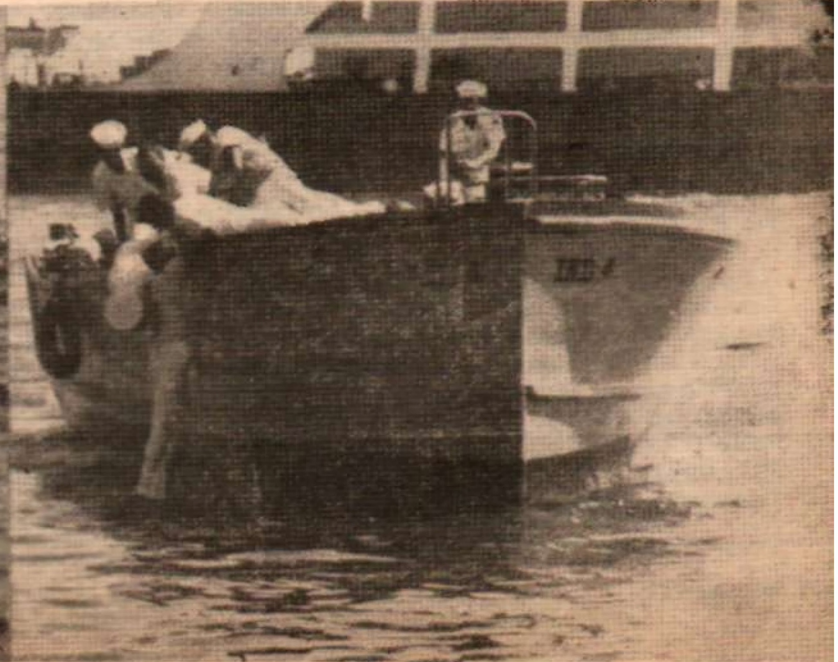
Bu yüzkızartıcı durum milliyetçi Türk gencini haklı olarak galeyana getirmişti. Amerikalılar için fuhuş yuvası haline getirilen otellerin önünde protesto gösterilerine giriştiler..

4 Asıl görevi fuhuşu önlemek olan Sükan'ın polisleri, hiç utanmadan Coni'lerden yana çıkarak milliyetçi Türk gençlerine karşı zorbalığa başladılar. Amerikalılara karşı çıkan gençleri gördükleri yerde ayaklar altına alarak copluyorlar, dövüyorlardı...

8 Emperyalistlere ve onların Türkiye'deki uşaklarına karş gençliğin hıncı daha bir artmış, daha bir güçlenmişt Dolmabahçe'ye inen gençler, Türk topraklarına küstahça ayal basan Amerikan askerlerini birer birer denize attılar. Savaş baş lamıştı... Mustafa Kemal'in 46 yıl önce yaptığını, milliyetç gençlik bugün bir daha tekrarlamak azmindeydi. Savaş, bütü Amerikan gemileri, uçakları, üsleri, tesisleri ve de uşakları Tür kiye'den kovuluncaya kadar sürecekti. Bu İkinci Kurtuluş Sava şı'ydı...

Gençlik ve işçi, polis baskınını lânetliyor

• **Gençlerin bildirisi: «Bu saldırı, aslında, öğrencilerin uyandırma yolunda çaba harcadıkları Türk emekçi halkına karşı yapılmıştır.» İşçilerin bildirisi: «İşçi sınıfı, faşist saldırılarına karşı eylem içinde yerini alacaktır. Bütün işçi kardeşlerimizi, yabancı güçlere ve faşist saldırılara karşı direnmeye çağırıyoruz.»**

Olay sabahı ilk olarak «Teknik Üniversiteliler» imzasıyla şu bil—' yayınlanmıştır:

«Beklenen gün gelmiştir,

Amerikan uşağı, faşist, zorba ve hayasız yöneticiler artık kendilerini gizlemek gereğini de duymadan milliyetçi güçleri yok etme savaşına başlamışlardır.

Türkiye halkı, buna seyirci mi kalacaksın?

Gün direnme günüdür, gün savaş günüdür; kalk, birleş, ülkeni kurtarmak için, sömürgeni kovmak için, hainleri yok etmek için oğullarınla yan yana dövüş.

Bugün dövüldük, bir kısmımız yaralandı, yerlerde süründük, öldürülmek istendik.

Bugün her günkünden daha azimli, daha inançlı, daha cesur, daha devrimciyiz. Bugün faşizme, faşist yöneticilere, emperyalizme ve Amerika'ya daha çok düşmanız.

Devrimci dayaktan korkmaz, devrimci faşistten korkmaz. Devrimci ölmekten korkmaz.

Halk için, halkla, halkın gerçek devrimini yaparak, Amerika ve onun uşağı hainleri kovup kendi düzenini kurmasına kadar kavga bitmeyecektir.

Devrim ve halk yolunda ezilecek bilgi dolu her kafa, halk devriminin kutsal taşında birer çiçek olacaktır.

Yaşasın Türkiye halkı, yaşasın geri kalmış ülke halkları, yaşasın halk savaşının zaferi.»

Daha sonra, İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz ve İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okullar Talebe Birliği Başkanı Çetin Uygur, Cumhurbaşkanı Sunay'a şu telgrafı çekmişlerdir.

«Amerikan 6. filosunun her gelişinde İstanbul'un lüks otelleri Amerikan genelevleri şeklinde çalışmaktadır.

Görevi, bu tür yerlerdeki Amerika'lıları yakalamak olan polis, Amerikan genel evleri olarak çalışan otellerin kapısında nöbet tutmaktadır.

Amerika'lıların bu tür rahatını sağlayan polis, devrimci Türk gençliğini tutuklamakta ve gençliğe saldırmaktadır. Bu saldırılarının sonuncusunu bugün sabah saat 04.00 de Teknik Üniversite yurduna yaptılar. Yataklarında uyumakta olan öğrencileri copladılar. Silâhlarını ateşlediler. Ölü ve yaralı sayısı belli değildir. Bu kimin polisidir?

Bazı kişiler döviz krizini, genel ev gibi işleyen oteller ve gece kulüplerinde ulusumuzun onurunu satarak gidermek düşüncesi içinde midirler?

Öldürdükleri kişilerin hesabı bile sorulmayan ülkemizde, gençliğin bu soruşturmayı çok geniş tutacağının da bilinmesi gerekir.

GÖREVİNİZE BAŞLARKEN ANAYASA UYARINCA TÜRK ULUSUNUN ŞEREF VE NAMUSUNU KORUMAK İÇİN ANDİÇTİNİZ.

SİZİ GÖREVE ÇAĞIRIYORUZ.»

Polislerin Teknik Üniversite'ye yaptıkları baskından sonra gençlerin yayınladıkları bildirilerden biri...

Polisin vahşice saldırısı sırasında Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreteri Veysi Sarısözen de, tartaklanarak nezaret altına alınmıştı. FKF İstanbul Sekreterliği Türk Emek-

TİP ZORBALIĞI PROTESTO EDIYOR

Olağanüstü toplanan T.İ.P. Merkez Yürütme Kurulu, aşağıdaki bildirinin kamu oyuna duyurulmasına karar vermiştir.

«Üniversite gençliğimizin, Türkiye'nin milli bağımsızlığı konusunda gösterdiği büyük hassasiyet tebcile, takdire şayan bir davranıştır. Türk gençliği, insanlık tarihinde ilk millî kurtuluş savaşını vermiş bir ülkenin gençliği, Atatürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti istiklâlini iç ve dış düşmanlara karşı korunmasını emanet ettiği gençlik olmanın bilinci içindedir.

Türkiye'nin tam bağımsızlığına yeniden kavuşması, ikili anlaşmaların feshine, yabancı üslerin tasfiyesine, Türkiye'nin Nato'dan çıkmasına bağlıdır. Bu ise, hukukî, diplomatik, askerî ve iktisadî sorun ve ilişkileri içine alan çok yönlü, sistematik bir mücadele ile başarılabilecek bir amaçtır. Herşeyden önce, Türk halkının bu konularda aydınlatılması, bilinçlendirilmesi ve Amerikan emperyalizmine karşı ülke çapında bir kamu oyu yaratılması gereklidir. Bu görüşledir ki, Türkiye İşçi Partisi, kurulduğu günden beri tam bağımsız, kişiliği olan bir dış politikaya dönülmesini, millî bağımsızlığımızın bütün yönleriyle tavizsiz gerçekleştirilmesini ısrarla savunmuştur. Partimiz, Meclis içi ve dışı çalışmalarıyla, Amerika ile mevcut ikili anlaşmalar, yabancı üsler, Nato ittifakı, Ortak Pazarı, Türkiye'nin Amerika ve Batılı kapitalist - emperyalist ülkelerle olan iktisadî - malî ilişkileri konularını Türk halk oyuna açıklamaya, bu meselelerin gerçek içyüzünü ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Türkiye İşçi Partisi, Anayasamızın bahşettiği bütün hak ve hürriyetleri kullanarak bu yolda mücadelesine aralıksız ve azimle devam etmek kararındadır.

Son olaylarda Amerika'nın ve hükûmetin kışkırtıcı tutumu açıktır. Üniversitedeki boykot hareketleriyle gençliğin esasen çok gergin bir ruh hâleti içinde bulunduğu bir sırada Amerikan 6. Filosunun İstanbul'a sözde dostluk ziyareti yapmak istemesi ve hükûmetin de buna müsaade etmesi, en hafif bir tâbirle isabetsiz, politik ve psikolojik takattan yoksun bir hareket olmuştur. Amerikan gemilerinin ikide bir limanımıza gelişi, ne Nato İttifakı, ne de Devletlerarası dostluk gerekçesiyle müdafaa edilemez. Kaldı ki, kendini bilen kişiler ve Devletler istenilmediklerini bildikleri yerlere dostluk ziyaretinde bulunmaya kalkmazlar.

Gecenin geç saatlerinde, sabaha karşı bir öğrenci yurdunun polis ekiplerince basılması, yataklarında uyuyanların coplanması, bir gencin ikinci kattan dışarı atılması hiçbir gerekçe, mazeret kabul etmiyen kanunsuz, zorba hareketlerdir. Bu gençlerden birisi şu anda beyin kanamasından koma halindedir. Bir diğeri yüzüne yediği polis copu sonucu ameliyat edilerek bir gözünü kaybetmek faciasiyle karşı karşıyadır. Diğer ikisi ise yine beyin sarsıntısı tehlikesi içinde bulunduklarından hastahanede tıbbî müşahede altındadırlar. Diğer yaralıların sayısı ise düzineleri aşmıştır. Bu olaylardan Emniyet Teşkilâtı âmirleri, İçişleri Bakanı ve Hükûmet doğrudan doğruya sorumludur. Ve bu olaylar, Meclis basmaktan Yüksek Seçim Kurulu Kararlarını tanımamaya kadar uzanan, Anayasa ve kanun dışı hareketlerinin son bir halkasını teşkil etmektedir.»

Amerikan 6. filosunun İstanbul'u ziyaretini protesto amacıyla, T.İ.P. İstanbul İl Başkanı Şinasi Kaya, basına aşağıdaki bildiriyi vermiştir.

«6. Filonun İstanbul'u tekrar ziyaret etmesi nedeniyle, ikinci millî mücadelemizde kararlı ve azimli halkımızın yeni bir uyarı karşısında bulunduğuna inanıyoruz. Emperyalist Amerika'nın karasularımızda dostluk gösterileri yapmasını şiddetle protesto ederiz.

Mazlûm milletleri sömüren ve özgürlükleri için başkaldıranları en öldürücü silâhlarla, hunharca ezmeye çalışan Birleşik Amerika ile, dünyada ilk kurtuluş savaşını vermiş, geri bırakılmış Türkiye'nin ortak hiçbir çıkarı yoktur ve olamaz. Bu gerçeğin ışığında Amerika ile ilişkilerimizi ve Nato içindeki durumumuzu, millî menfaatlerimiz açısından inceleyip değerlendirmiş olan Partimiz, ikili andlaşmaların derhal feshini ve Nato'dan çıkma ihbarının yapılmasını istemektedir. Bugünkü iktidarın tutumu ne olursa olsun, şu hususa inanmaktayız ki, Türk halkı, ikinci millî mücadelesini de kesin zafere ulaştıracaktır. Ve de üsleri, askerleri ve bakanlıklardaki sözde uzmanları ile egemenlik haklarımız üzerine gölge düşüren emperyalist Amerika, Türkiye'den çekilip gidecektir.

Amerikan 6. filosunun İstanbul'u ziyareti münasebetiyle, öğrenci gençlerin millî bir hassasiyet içinde bulunmalarını takdirle karşılarız. İşçisi, köylüsü, öğrencisi ile hertürlü meslekten gençler, millî bağımsızlığımızın ve Anayasamızın en uyanık bekçileri ve teminatıdırlar.

6. Filonun sularımızı derhal terketmesini ve bu gibi ziyaretlerin son bulmasını bir kere daha ısrarla talep ederiz.»

çi Halkına ve üniversiteli kardeşlerine hitaben şu bildiriyi yayınladı:

«Anayasadaki direnme ve protesto haklarını kullanarak; Türkiye çıkarlarına aykırı, karasularımızı pisleten emperyalist Amerika'nın Akdeniz'deki köpeği 6. Filo'yu protesto eden öğrenci arkadaşlarımıza yapılan hunharca saldırıyı protesto ederiz.

Bu olay 28 Nisan'dan bu yana Türk üniversite öğrencisine karşı yapılan en çirkin saldırıdır. Ve şurası acıdır ki, bu saldırı Amerikan 6. Filosu'nun erlerinin rahatı için Türk polisi tarafından Türk üniversitelilerinin direnme hakkının kullanılması engellenerek yapılmaktadır.

Bu saldırıyı düzenleyenler, Türk halkının çıkarlarına aykırı olarak ve 1920'lerde Dolmabahçe önünden kovulan bu emperyalist savaş gemilerinin tekrar kovuluşunun yaklaştığını bilmelidirler. Ve o gün geldiğinde onların uşaklığını edenlere de, Türk halkının neler yapacağını düşünmelidirler.

Sömürgen Amerika'yı korumak için Teknik Üniversiteli kardeşlerimize yapılan bu saldırı, aslında öğrencilerin uyandırma yolunda çaba harcadıkları Türk emekçi halkına karşı yapılmıştır. Bu sebepten, tüm üniversite öğrencilerile birlikte, Türk emekçi halkını ve onların temsilcisi devrimci sendikaları, bu alçakça yapılan saldırıyı protesto etmeğe çağırırız.»

Gençliğin bu çağrısına, Türkiye'deki en büyük devrimci işçi kuruluşu olan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, derhal bir bildiriyle cevap vererek gençlikle aynı safta yer aldığını açıklamıştır. DİSK'in bildirisi şöyledir:

«Türk işçileri, vatansever, bilinçli kardeşler!

Size acı bir haber veriyoruz: Toplum Polisi, Teknik Üniversite gençlerinden 444 ünün çalışıp yattığı Talebe Yurdunu sabaha karşı basmış, kafaları bilim dolu, gencecik kardeşlerimizi, çocuklarımızı yataklarından almış, döğmüş, ağır yaralamış, hastahanelik etmiştir. Bu gençlerin böyle bir hücuma uğramalarının nedeni, Türkiye'nin tam bağımsızlığını istemeleridir. Amerikan emperyalizminin Türkiyemiz'den çekilip gitmesini istemeleridir. Dostluk perdesi arkasında Türkiye'mizdeki çıkarlarını sürdürmeye çalışan Amerikalılar'ı sevmemeleridir. Ve de Kıbrıs dâvamızda karşımıza dikilen 6. Filonun İstanbul limanında demirlemelerini protesto etmeleri, onlara «evinize dön demeleridir.

Kardeşler!

İşçilerin her haklı dâvasında ve hele Türkiye'nin tam bağımsızlığı savaşında en önde döğüşen genç üniversitelilerin toplum polisi tarafından basılması, yaralanması, belki de ölüm döşeğine düşürülmeleri sömürü düzenini sürdürmek isteyenlerin yarattığı ortamın sonucudur. Bu sömürü düzeni insanın insana kulluğundan yana olanların marifetidir. İşçilerin insanca yaşamaları, soyulmamaları, sömürülmemeleri, Anayasa uyarınca sosyal adalete kavuşmaları için her şeyden önce Amerikan emperyalizminin ve Türkiye'deki ortaklarının çıkarlarına ve oyunlarına son vermek lâzımdır. Bundan en çok yararlanacaklar emekçi halkımızdır, işçi sınıfımızdır.

Kardeşler!

Üniversiteli genç kardeşlerimizin ezilmesine, yaralanmasına, döğülmesine hayır demeliyiz. Halktan yana ve emperyalizme karşı güçlerin yanında sömürüye ve soygun düzenine son verme mücadelesine bilinçli olarak fiilen katılmalıyız. Devrimci güçleri sindirmek, yok etmek, Türkiye'de emekçi halka karşı, Türkiye'nin tam bağımsızlığına kasteden her hareketin karşısında çelik göğüslerimizi siper yapmalıyız. Eziyet içinde yaşamaktansa, Anayasa haklarımız ve Türkiye'mizin tam bağımsız, özgür yaşaması için zaferlere ulaşmalıyız. İşçi sınıfı, faşist saldırılarına karşı eylem içinde yemalıyız. İşçi sınıfı, faşist saldırılarına karşı eylem içinde yerini almalıdır, alacaktır. Bütün işçi kardeşlerimizi, yabancı güçlere ve faşist saldırılara karşı direnmeye çağırıyoruz.»

Diğer öğrenci örgütleri de, vahşice saldırı karşısında Teknik Üniversite'li kardeşlerinin yanında yer almışlardır. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti Türk halkına şu bildiriyi yayınlamıştır:

«Aziz Türk Halkı,

Mübarek topraklarımızda gâvur Amerika'lıyı görmek istemiyorsan, bu satılmışlara karşı birleş ve öz evlâdın olan gençliğin yanında ol.

Suç ortakları gâvur Amerika'lıya yaranmak için, kardeş kanı bile döken bu hainleri tanı.

Siyasi iktidarlarını sürdürüp Amerika'lıdan daha fazla dolar alarak seni sömüren sütübozukların ne olduklarını anla.

Amerika'dan almış oldukları emirleri tatbik etmek için kahraman Türk askeriyle bile çarpışan bu satılmışları iyice bil.

Ve bugün toprakları uğruna Ataları gibi kan döken gençliğin yanında ol. Onunla birleş. Çünkü, I. Kurtuluş Savaşında olduğu gibi bu gâvur ancak senin gücünle yenilir.

İşte şimdi de yeni bir kurtuluş savaşı içindesin. Bu savaşta galip gelecek olan, gâvur Amerika'lıyı topraklarımızdan sürecek olan; satılmış siyasi iktidara karşı direnecek olan YİNE SENSİN.

Bu görevini kutsal sayacağına, biz Türk gençliği olarak inanıyoruz. Çünkü herşeyde, her yerde ve her durumda en doğruyu gören sen oldun ve yine de sen olacaksın.

Herşey senin mutluluğun, senin bağımsızlığın ve senin insanca yaşaman içindir.

Seni saygıyla selâmlarız.»

İstanbul'daki en büyük öğrenci yurdu olan Site Öğrenci Yurdu temsilcileri de, iğrenç saldırıyı aşağıdaki bildiri ile protesto etmişlerdir:

«Bugün bütün geri bırakılmış ulusların başında simsiyah bir gardiyan vardır: AMERİKA. Dünyanın her yerinde modern tekniğin meşru ve bilhassa gayrı meşru bütün imkânlarını kullanarak mazlûm halkların başında bir belâ olarak durmaktadır. Bunun Doğu Akdeniz'deki kolu yani 6. filo, şehrimize gelmiş ve varlığı ile güzel Boğaz sularımızı kirletmiş bulunmaktadır. Bunun cepleri dolarla dolu mürettebatı, Beyoğlu sokaklarında harıl harıl karaborsa dolar satmakta, varolan bozuk düzen içinde namuslu kalma imkânını bulamamış ve etini parayla satmaya muhtaç olanlarla, Beyoğlu'nun lüks otellerinde halkın gözü önünde alenen fuhuş yapmakta ve ne acıdır ki aslında bu durumu önlemekle görevli olması gereken Türk halkının polisi(!) onların rahatı ve emniyeti için otel kapılarında nöbet tutmaktadır.

Bu meyanda bugün yani 17 Temmuz 1968 günü sabah saat 04.00 de İstanbul Teknik Üniversitesi Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu bu durumda kalmış, öğrenciler yataklarında iken amansızca dövülmüş, kapı ve pencereler kırılmış, koridor ve caddeler Türk gencinin kanıyla boyanmıştır. Bu faşistçe saldırıları ve bunu yaratan zihniyeti her Türk gibi biz de nefretle karşılar, şiddetle protesto ederiz.»

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

DEMiREL GERÇEGi . . .

Demirel'in eski DP liler yüzünden başı dertte. Ne öğrenci boykotları, ne işgaller, ne muhalefet, Demirel'in başını sonuncusu kadar ağrıtmamıştır. Eski DP lilerin, genel seçimlerden bir yıl önce, kendisini bu kadar sıkıştıracağını beklemiyordu. Her meseleyi erteleme ve oyalama politikası izlediğinden :

«— Bunun da üstesinden gelirim...» diye düşünüyordu.

Gelecek mi, bakalım?

İlk çıkış Samet Ağaoğlu'ndan geldi :

«— Siyasi haklarımızı verin!..»

Bunu Samet'in tekbaşına söyliyemiyeceği belli idi. Arkasında, başta Bayar olmak üzere, ihtiraslı politikacılar ve parababaları, DP nin vurgun döneminden yararlananlar vardı. 27 Mayıs Devrimi DP nin yüzeydeki politikasını ezmiş fakat mali kaynaklarını kurutamamıştı. Bunlar nasıl olsa, bir yerden ekonomik güçlerine dayanarak bir daha fışkıracaklardı. Nitekim fışkırdılar.

Samet'in teklifleri arasında, bütün siyasi haklarından yoksun bırakılanların özgürlüğüne kavuşması vardı. Sol gücün Anayasacı olduğunu biliyor, bir Anayasa değişikliğine karşı çıkacağını hesaplıyordu. Onun için :

«— Affın kapsamı bütün siyasi haklarından yoksun bulunanlara kadar uzanmalıdır...» diyordu. Böylece solda kendilerine karşı çıkacaklar arasında bir gedik açmayı düşünüyordu. Bugün sol kanatta biri güç birliği, biri de TİP biçiminde iki görüş belirtisi vardı. Bu arada bir parantez açalım. Bazı solcuların, teorik olarak güçbirliği istemeleri siyasi bir akımdır. Ama gerçekleştirilmesi zordur. Çünkü, Türk burjuvası, ulusal bağımsızlık, ulusal bağımsızlık için kurulacak bir güç birliğinde solcularla işbirliği yapmayı ötedenberi istemiyor: Sonu sosyalizme varacak, bir güçbirliğinde :

«— Biz solcularla beraber değiliz!..» diyorlar.

Bunu İsmet Paşa'nın ağzı ile söylüyorlar, başka vesilelerle tekrarlıyorlar. Soyut bir güçbirliği için çabalar olur, somut sonuçlar alınmaz görünüyor. Bu olayın tabiatından geliyor. Samet de bunu bildiği için, siyasi haklarından yoksun bırakılmış solcuların zımmen affını önerirken, gedik açacak, bunların ağzına bir parmak bal sürecektir. Nasıl olsa af teklifi Meclislerden kendi lehlerine ve solcuların aleyhine çıkacaktır. Bunu biliyor.

Bir nokta daha var. Mahkum olan eski solcuları kim mahkum etti? Ağırlaştırılan, müphem ifadelere bürünen bir kanunla eski solcular, Samet ve arkadaşlarının iktidarda oldukları bir dönemde 141 - 142 değiştirilerek mahkum olmadılar mı? Bunu kim unutur?

«— Ancak bizim siyasi haklara kavuşmamız toplumda siyasi istikrarı sağlar.» demeye getiriyor.

Siyasi istikrarı bozup, 27 Mayıs Devriminin yapılmasına kendileri sebeb olmamışlar gibi, bunu söylüyor. Oysa iktidara seçimle geldikleri halde bütün seçim usullerini tahrip eden, Anayasa düzenine dinamit koyan kendileridir.

Unutuldu sanıyorlar.

Bütün bunlardan sonra Demirel gerçeğine, kendi havası, rüzgârı, fırtınası içinde doğru teşhis koymalıyız. Demirel'i kendi kanavası içinde; kendi koşulları, kendi oyunları ile bilmezsek, bazı yanılmalara düşebiliriz. De Gaulle'ün zaferi Demirel'e cesaret vermiştir. Bu zafer karşısındadır ki, Demirel sol'dan korkmaz olmuştur. İsmet Paşa'yı iyi tanımıştır. İsmet Paşa'nın ancak devlet gücü ile işleri yürütebildiğini, halkı tanımadığını anlamıştır. Kendini, halka (oy deposuna) vermiştir. Nasıl olsa oyu alacağına göre, muhaliflerini oyla yenmeyi öne almıştır.

Dikkat edin, halka güçlükle indirilebilen, özü bilinmiyen fakat biçimi kabullenilen bütün sloganları kullanıyor. Kendi uslubu ile halkın istekleri arasında bir bağıntı kurmuştur. Biz istediğimiz kadar beğenmiyelim uslûbunu, oy deposu nezdinde bu uslûp geçerlidir. Biz nasıl uslubuna boş veriyorsak, o da bizim eleştirilerimize boş veriyor. Oy deposunun eğilimlerini yokluyor. Gecekonduları yaptırıyor, sonra yıktırıyor, ardından konut vererek minnet duygularının parsasını topluyor. Zaman kazanmak istiyor. Tavşana kaç, tazıya tut, diyor.

İnönü - Bayar engellerinin çözümünü zaman'a bırakıyor. Zamanın kendi için çalıştığını biliyor. Bir seçim daha kazanırsa bu engellerin iyice zayıflayacağını, geçersiz hale geleceğini biliyor.

Toprak dağıtımı mı, istekler arttıkça hazine arazisini dağıtacaktır. Tarım aletleri, gübre, kredi, verecektir. Aletleri devlet eliyle ithal edecektir. Bütün yaptıklarının sonunda oy gelsin.

Üslerin sayısını azaltıyor. Amerikan düşmanlığını körüklüyor. Sovyet idarecileri ile içli dışlı oluyor. Kabaran her isteği düzleştirmeyi biliyor.

«— Bütün bunlar palyatif tedbirler.» diyeceksiniz.

Öyle ama, oyu alan, seçimi kazanan kim?

Onun istediği seçimi kazanma, oyu alma, zamanın kendi iktidarında kendinden yana işlemesidir. Unutmayın ki, Demirel 42 yaşındadır. 42 yaşın oyunundaki deneyleri 50 ye, 55'e kadar iktidarda koltuğunda sürdürürse neler, neler ele almaz!..

Bütün olup bitenlere bakarken, Demirel gerçeğine doğru teşhis koyalım diyorum. Bilmem bir de böyle bakmakta ne zararımız vardır?

SARTRE'A GÖRE EGİTİMDE DEVRİM

Gençler de hocalarını eleştirecek

Ben iki ilginç deney geçirdim bu konuda. Laon Lisesi'nde öğretmenlik yaparken karşımda, öğrenci olarak, paraya para, masaya masa, boğaya boğa gözüyle bakan büyük toprak ağalarının çocukları vardı. Onları bu maddeci görüşten ayırmanın mümkünü yoktu. Bunun üzerine, derslere onları şöyle hafifçe başka yöne çekmekle Kant düşüncülüğünü, (idéalisme) açıklamakla başlıyayım dedim. Korkunç bir direnme gösterdiler. Dış gerçeklik dediğimiz şeyin, aslında, yaşantımızın (hayat tecrübemizin) iç birliği üzerine oturduğu düşüncesi dayanılmaz şeydi onlar için. Bununla birlikte, bir aylık tartışmadan sonra: **«Anladık efendim!»** dediler. Ve ondan sonra, öğretim yılının geri kalan aylarını zehir ettiler bana, neyi açıklamaya kalksam, Kant'ı çıkartıyorlardı karşıma: söylediklerimi öylesine benimsemişlerdi ki, her sorunu bu açıdan ele alıyorlardı.

Daha sonraları, Pasteur Lisesi'ndeyse, «öğretmence» yani tartışmasız dersler verdim. Öğrencilerim artık hiç bir şeye karşı çıkmıyorlardı. Evren ister bir dış gerçeklik, ister birbiri ardına eklenmiş imgeler dizisi olsun; çocuklar ana babalarına cinsel arzu duysunlar duymasınlar, ne önemi vardı? Hepsini kuzu gibi kabul ediyorlardı. Gazeteler ve radyo tepeden tırnağa yanlış bir kültürle yoğurmuştu onları. Hiç bir şeyi tartışmıyor, yıl sonunda da, hiç bir şey bilmiyorlardı tabiî. Bir şeyler öğrenmenin tek yolu, yadsımak, tartışmaktır, İnsan olmanın da tek yolu budur. Yadsımıyorsa, hiç bir şey değildir insan. Ama bunun yanında, bazı şeylere bağlı da olmalıdır. Bence, aydın budur işte: belli bir siyasal ve toplumsal birliğe bağlı olan, ama onu yadsımaktan, tartışma konusu etmekten de geri durmayan kişi. Zaman zaman, bağlılığıyla yadsıması arasında bir çelişme olabilir, ama iyi bir şeydir bu, yararlı bir çelişmedir. Yadsımasız bağlılık yürümez: insan özgür değildir o zaman.

Üniversite, yadsıyan insanlar yetiştirmek için kurulmuştur. Bir başka deyişle, kırk beş yaşında bir insanın, kendisini yetiştiren, oluşumuna yardım eden kimselerin fikirlerini yadsıyarak, eleştirerek edindiği fikirlerin de başkalarınca eleştirileceğini, yetiştirdiği kişilerin, beş yıl sonra: **«Yoo, o dediğin öyle değil, böyle»** diyeceğini bilmesi gerekir. Zaten aslında, yaşlanmanın ilk belirtisi budur. Otuz beşle kırk beş yaş arasında ortaya çıkar. Ama insan, dıyeceğini dedikten sonra, başkalarıyla birlikte kendini yadsımayı, eleştirmeyi öğrenebilirse, o zaman, olgun dönemini, yararlı yaşamını biraz daha uzatabilir.

Oysa bugün, Üniversite'de, hâlâ, kendi kendilerini eleştirmeyen sayın baylar tarafından verilen birtakım gülünç adacıklar, yani «bilgiçce dersler» var. Elimi keserim ki, Raymond Aron hiç bir zaman kendi kendini eleştirmemiştir, ve bu yüzden de, bence, öğretmen olmaya lâyık değildir. Bu konuda tek örnek o değil elbet, ama son zamanlarda epey yazı yazdığı için, ondan söz etmek zorundayım. Örneğin şuna bakın: **«Öğrencilerin şu yada bu biçimde, öğretmenin yargılanmasına katılmaları akıl alacak şey değildir.»** Neden acaba? Çünkü, Bay Aron'a göre bilgiye dayanan güç, öğretmenden öğretmene, yetişkinden yetişkine devredilmelidir. Tıpkı Krallık zamanında birini soylu kılma gücünün kentsoyluda (bourgeois) değil de aksoyluda (asılzade) oluşu gibi, ancak yukarı katlardaki insanlar arasında ondan ona bağışlanmalıdır.

Eh bu da çok olağan bir şeydir, diyor Aron, çünkü öğrenciler hiç bir şey bilmez: birinci sınıf öğrencileri, daha dersine bile girmedikleri bir efendinin yetisini yargılayamazlarmış. Burada bir noktaya dikkatini çekmek isterim ki, bir Fakülte'de, öğretim üyelerinin çoğu, doçent yada profesör seçtikleri kişinin öğretim dalında değildirler ve verdiği derslerin değeri konusunda en küçük fikirleri yoktur. Ayrıca, bir öğretim üyesinin seçimine yalnız birinci sınıf öğrencileri katılmayacak ki. Onun derslerine girmiş, hakkında sağlam bir yargıya varmış ikinci, üçüncü sınıf öğrencileri de katılacak. Hepsi birlikte oy verecekler.

Bay Aron, bir de: **«Öğrencilerin, şu yada bu biçimde, sınav kâğıtlarını değerlendirme işine katılmaları akıl alacak şey değildir.»** buyuruyor. Neye dayanarak söylüyoruz böyle bir şeyi? Örneğin, doktora öğrencileri, neden lisans öğrencilerinin bilgilerini ölçme işine katılamasın? Tam tersine, son derece akıl alacak bir iştir bu, öyle ki, Avrupa'da, özellikle savaş yada devrim yıllarında, öğrenciler vurulup ölen yada yurt dışına kaçan öğretim üyelerinin yerlerini almışlardır.

Hattâ, aynı düzeyde öğrencilerin kendi arkadaşlarını yargılayacak sınav kuruluna alınması bile akla aykırı değildir, çünkü benim gibi hepiniz bilirsiniz bir sınavda öğretmenin o günkü ruh halinin, zihinsel saplantılarının, sabit fikirlerinin önemini. Eğer o sabah ters tarafından kalktıysa, öğleden sonra 10 vereceği çocuklara dayanır 2'leri, 4'leri. Ayrıca, kendine göre birtakım görüşleri vardır. Örneğin, Gurvitch geliyor şimdi aklıma: ona, anlattığı toplumbilim dersini tıpkı kendisi gibi a), b), c)... düzeninde anlatmazsanız, hapı yuttuğunuz resmiydi. Lachelier de şöyle derdi bize: **«Doktora kurulunda üye olduğum sürece, sınav kâğıdında Hegel'in adını anan adam geçemez.»** Ve Lachelier, gerçekten de, İngiltere ve İtalya'da hızla yayılan Hegel felsefesinin Fransa'ya girmesine yıllarca engel olmuştur. Aynı şekilde, öbür öğretmenlerimizden daha akıllı bulduğumuz için Sorbonne'daki derslerine girdiğimiz Brunschwig de, ilk iki kitabında Hegel'le Marx'ın adını anmamış, üçüncüde Hegel'e sekiz satırcık ayırmış, Marx'tan yine hiç söz etmemiştir.

Bize verilmiş olan, hâlâ da verilmekte olan denetimsiz, denetlenmesi olanaksız öğretim budur işte. Ve işte bunun için, yalnız yapılmakta olan dersin öğrencileri değil, o dersi vermiş öğrencilerin de, gereğinde bir yanlışlığı düzeltmek, kişisel ruh halinden doğan bir hareketi ödünlemek (telafi etmek) üzere sınavlarda hazır bulunmaları, ve öğretmenin, başkasını yargılarken, aynı zamanda yargılandığını bilmesi gerekir. Bütün iş burdadır: yargılayan adam, kendisinin de yargılandığını bilmezse, gerçek özgürlük yok demektir.

Ayrıca, bütün sınavlar bir yarış biçimini aldığı zaman da yoktur - tıpkı bugünkü gibi -. Bu, basit bir sayı sorunudur. Öğrenci sayısı «çok» olduğu ve bunların ancak bir bölümünün üniversiteye alınması kararlaştırıldığı zaman, yarış başlamış demektir. Öğrenciler: **«Sınavlar kaldırılsın»** dediklerinde, aslında: **«Yarış kaldırılsın; %5 seçkin insana karşılık %95 fire veren üniversiteye paydos!»** demektedirler. Onlar, bugünkü düzenin tersini istemektedirler: yurttaşların %100 üne bilgili yetişme olanağı sağlayan, bunun yanında, uzmanlaşıp matematikçi, kalp doktoru olabilme yollarını da açık tutan bir düzen.

Ortadan kaldırılması gereken şey, bugünkü seçme düzenidir. Ve bu iş hiç de olanaksız değildir, nitekim, eskiden pek «doğal» bulunan bir seçme, yani -daha alt düzeyde- geri zekâlı çocukların ayıklanması konusunda atılan adımlar bunu kanıtlamaktadır. Bundan otuz yıl önce, geri zekâlı bir çocuk oldunuz mu, ya Ville-Evrard'daki akıl hastanesine yada taşraya gönderilirdiniz; böyle bir çocuk yarış dışı tutulur, öbür çocukların ilerlemesine engel olmazdı. Bugün, bu geri kalmış çocukların hiç değilse yarısını topluma kazandıracak yollar bulundu. Ve üstelik, yalnızca bakış açısı değiştirildiği için, Seçkin insanlar gibi düşünüp, çocuğa: **«Sen hiç bir zaman topluma karışamayacaksın, küçük bir vahşisin sen»**, diyecek yerde: **«Sen de insansın, insanlık kültürü senin de malındır, sen de başkalarıyla birlikte çalışabilirsin»** deniyor. Ve yardım etmesini bildiğiniz zaman, çocuk arayı kapatıyor.

Daha başka bir düzeyde olmak üzere, Üniversite'de yapılması gereken şey bunun aynıdır. Öğretim üyelerinin, öğrenciler arasından seçkinler sınıfına girecekleri ayıklamak değil, bütün öğrenci topluluğuna kültür vermeyi görev edinmeleri gerekir. Bu da, elbette, daha başka öğretim yollarının bulunmasını gerekli kılar. Bu, bütün öğrencilerle ilgilenmeyi, derdini herkese anlatabilmeye çalışmayı, anlattığı kadar dinleyebilmeyi gerektirir. Bu, tıpkı Aron gibi, bir kürsünün ardına geçip -üstelik de otuz yıldır- aynı şeyi düşünmenin aklı çalıştırmak olmadığını anlamayı gerektirir. Bu, özellikle, her öğretim üyesinin, ders verdiği insanlarca yargılanıp eleştirilmeyi, kendi kendine: **«Beni anadan doğma görüyorlar»** diyebilmeyi kabul etmesini gerektirir. Bu durum kendisi için can sıkıcıdır elbet, ama öğretmen adına lâyık olabilmesi için, bu dar kapıdan geçmesi gerekir. Şu anda, bütün Fransa De Gaulle'ü çırılçıplak görmüş bulunuyor; öğrencilerin de, Bay Raymond Aron'u anadan doğma görmeleri gerekiyor. Ancak yadsınmayı, eleştirilmeyi kabul ederse kavuşabilir giysilerine.

● Bu hafta tutucuların ağzı kulaklarında: bütün grevciler işbaşı yaptı, «öğrenci kargaşası»nın simgesi Sorbonne polisçe geri alındı ve Fransız'lar, büyük bir dinginlik içinde, hemen hemen aynı insanları iktidara getirdi. İşçilerin elde ettiği yabana atılmaz, ama geçici maddi yararın dışında, bir ay süreyle Fransa'yı allak bullak eden büyük hareketten, görünüşe göre pek bir şey kalmadı. Sizce bu doğru mu? Boşa gitmiş olsa bile, «Mayıs Devrimi», olumlu bir şeyler bırakmadı mı ardında?

● SARTRE — Geçen gün, Üniversite Öğrenci Sitesi'nde, Üniversite'de yapılabilecek değişiklikleri konu edinen bir tartışmaya katıldım; öğrencilerden biri söze şöyle başladı: **«Arkadaşlar, ma-**

Yapılan propagandaların tersine, öğrenciler kendilerine bir şey öğretilmesine karşı değiller; onlar, yalnız, öğretilen şeyi tartışabilmek, verilen bilginin sağlamlığını ölçebilmek, kendilerine boşuna vakit geçirtilmediğinden emin olmak istiyorlar..

yıs ayında giriştiğimiz eylemin başarısızlığa uğradığını kabul etmek zorundayız...» Bundan on beş gün önce, Sorbonne'da, bu delikanlı cümlesini bitiremez, yuhalanarak kürsüden inerdi. Oysa bu kez ne bir ıslık duyuldu, ne bir bağırma: konuşmacının sözünü sonuna dek dinlediler.

Hareket, bir bakıma, gerçekten başarısızlığa uğramıştır. Ama o, ancak, devrimin hemen elimizin altında bulunduğunu, işçilerin öğrencileri sonuna dek destekleyeceğini, Nanterre ve Sorbonne'da başlayan eylemin toplumsal ve iktisadi bir çöküntüye, dolayısıyla, hem hükümetin düşmesine, hem de kapitalist düzenin yıkılmasına yol açacağını sananlar için başarısızlığa uğramıştır. Tam anlamıyla bir düştü bu ve örneğin Cohn-Bendit, hiç bir zaman böyle bir şeyden söz etmemiştir. O, tam tersine: **«Devrim bir günde olacak iş değildir, işçilerle öğrencilerin hemen yarın el ele vereceğini sanmayın. Bizler ilk adımı attık yalnız. Ama daha başka adımlar da atacağız.»** demiştir.

Birçok genç bunun farkındadır. Bir rejimin, ne denli yiğit olurlarsa olsunlar, 100.000 silâhsız öğrenciyle yıkılamayacağını bilmektedirler: onlar büyük bir hareketi başlattılar, yarın belki yine aynı işi yapabilirler, ama şimdilik önemli olan, kavgayı daha başka biçimde sürdürmektir. Geçen geceki tartışma son derece ilgi çekiciydi, çünkü konu, mayıs başkaldırısının hangi olumlu yönde geliştirilebileceğiydi. İki görüş vardı ortada. Kimisi: **«Öğretmen - öğrenci ilişkilerinin, ve her iki grubun kültürle bağlarının tepeden tırnağa değiştirileceği, kendi kendisini yöneten, eleştirel bir üniversite kurulmasını sağlamak için savaşalım»** diyordu. Örneğin tıpta - ki bazı öğrenci grupları çok kesin tasarılar hazırlamaya koyulmuş bile-, sorun, yalnız bir takım bilgilerin edinilmesi değil, aynı **zamanda,** hekim-hasta, hekim-hekim ilişkilerinin ve hekimliğin toplum içinde oynayacağı rolün ne olacağı biçiminde ele alınacak. Öğrenciler, seçtikleri uğraşı yeniden tanımlamak, hekimin belli bir sınıfın buyruğunda çalışan belli bir teknik adam mı, yoksa halk içinden çıkmış, halkın hastalıklarını iyileştiren bir insan mı olması gerektiğine karar vermek zorunda kalacaklar. Şurası çok açık ki, bu tanımlama değişikliğinin hemen ardından öğretim biçimi, hattâ verilen bilginin içeriği de değişecek, ve yarının hekimi bugünküne benzemeyecek. Öbür öğretim dalları için de durum aynı: bilgi edinme işi, bu bilginin toplumsal yararının araştırılıp eleştirilmesiyle atbaşı gidecek, böylece Üniversite artık tekyanlı insanlar - kentsoylu düzenin uslu, sınanmış, yabancılaşmış kadrolarını - değil, özgürlüğün iki boyutuna, yani toplumda bir yer elde etme, aynı zamanda bu toplumu eleştirme hakkına kavuşmuş insanlar yetiştirecek.

Böyle bir üniversite önerenlere, başka bir grup şöyle karşılık veriyor: **«Eleştirel üniversite gerçekleşecek şey değil. Berlin Üniversitesi'ne bakın: zararlı bir ur gibi, Alman toplumunun dışında kalmış durumda. Ayrıca, hangi kapitalist Devlet, kültürün aslında kapitalizme karşı olduğunu gösterme ereğini güden bir üniversiteyi destekler? Bizler, Eleştirel Üniversite yerine, Üniversite'nin eleştirisini ele alalım. Bu Üniversite şimdi karşımıza, aşağı yukarı eskisi gibi çıkarılacak. Ondan kaçmayıp, tam tersine, gerekirse şiddete başvurarak, orada verilen bilgiyi ve bu bilginin veriliş biçimini kıyasıya eleştirmeye devam edelim.»**

Bence, bu iki görüş birbiriyle uzlaşmaz değildir. Üniversite içinde, bir takım «eleştirici bölümler» kurulabilir. Kendileri buna kararlıysa, hiç kimse, tıp öğrencilerinin gerçek toplumsal hekimliğin ne olabileceğini araştırmasını engelleyemez; hattâ onlar, dilerlerse, bu iş için tartışma odaları sağlayabilir, ders saatlarını buna göre düzenletebilirler. Yaratılan fakülte «Eleştirel Hekimlik Fakültesi» olmaz belki, ama onun içinde, olumlu araştırmaların yapılabileceği bir adacık bulunur.

«Hükümet, karşımıza alıp konuşabileceğimiz değerde değil; onun için, bizler, hükümetten gelecek her şeyi reddetmeye kararlıyız» demek, bence tehlikelidir, çünkü o zaman Hükûmet: **«Peki, öyleyse ben de dilediğimi yaparım»** diye karşılık verebilir. En iyisi, kentsoylu Üniversite'nin yapısını kemirecek, bütün düzeni zayıflatacak dönüşümler için savaşmak, ondan sonra, elde edilenden yararlanıp daha başka şeyler istemektir. Gorz'un **«dönüşümcü devrim»** kuramıdır bu, her seferinde biraz daha fazla isteği gerçekleştirerek, sürekli bir evrim yaratılması ilkesine dayanır.

Ve ben -daha şimdiden «Kongo'laştırıldığını» ileri sürenlerin tersine-, Fransız Üniversitesi'nin evrimi konusunda iyimserim, çünkü başka ülkelerdekinden kat kat üstün değerli öğretim üyeleriyle öğrencilerin el birliğiyle gerçekleştirecekleri şeylere büyük güvenim var. Bir çözüme varamamaları için sebep göremiyorum. Öğrenciler, ele geçirdikleri yada kendilerine bağışlanan kuruluşlarda, şu yada bu biçimde, yadsıyıcı, eleştirici bir güce sahip olmak istiyorlar. Öğretim üyelerinin büyük bir bölümünün bunu kabul edebilecek yetide olduğunu sanıyorum. Nitekim, geçen akşam öğrencilerle biraradaydım, «Eleştirel Üniversite» konusunda bir tartışma açılmasını önerdim. Birtakım sorular sordum, karşılık verildi, sonra ben onların sorularını cevapladım, bazı öğrenciler benim sözlerimi eleştirdi, ve bütün bunlar büyük bir sessizlik, tam bir düzen içinde geçti. İnanın bana, bu, ders verdiğim bir sınıf olsaydı, zevkten bayılırdım.

Tabii, öğrencilerin kendi istekleriyle verdiği güçten başka bir dayanağım yoktu. **«Çıkın dışarı!»** deselerdi, çıkıp gitmekten başka çarem olamazdı; oysa eski Üniversite'de, ben onları dışarı atardım. Ama onların bana «bağışladığı» bu güç -yani karşısındaki insanların ilgisini çekerek sözünü dinleten, söylediklerinin anlaşılması için uğraşıp didinen bir aracının gücü- **«herhangi bir hakka dayanan»** güçten çok daha doyurucuydu. Sessizliği sağladığım an, korkudan oturdukları yere büzülmüş lise öğrencileri karşısında, sağımda Vali, solumda Lise Müdürü, yıl sonu ödüllerini dağıttığım zamankinden çok daha **«egemen»** hissediyordum kendimi. Şiddetle eleştirilseniz bile, sözünüz dinlendiği zaman, hem kendinizden, hem öğrencilerinizden bu gibi bir saygı içinde dinlendiğiniz zamankinden çok daha fazla hoşnutsunuzdur. Böylesi daha uyarıcıdır.

Yapılan propagandaların tersine, öğrenciler kendilerine bir şey öğretilmesine karşı değiller; onlar, yalnız, öğretilen şeyi tartışabilmek, verilen bilginin sağlamlığını ölçebilmek, kendilerine boşuna vakit geçirtilmediğinden emin olmak istiyorlar. Öğrenciliğim sırasında bana öğretilen saçma sapan şeyleri gözünüzün önüne bile getiremezsiniz...

● Öğrenciler için en önemli sorun, eğer giriştikleri hareketin olumlu yanlarının Üniversite'nin daracık çerçevesinde kalmasını istemiyorlarsa, işçilerle dolaysız ilişki kurabilmenin yolunu bulmaktır. Mayıs ayında çok zor kuruldu bu ilişki. «Yaz Üniversiteleri» daha verimli ve yararlı olabilir mi acaba?

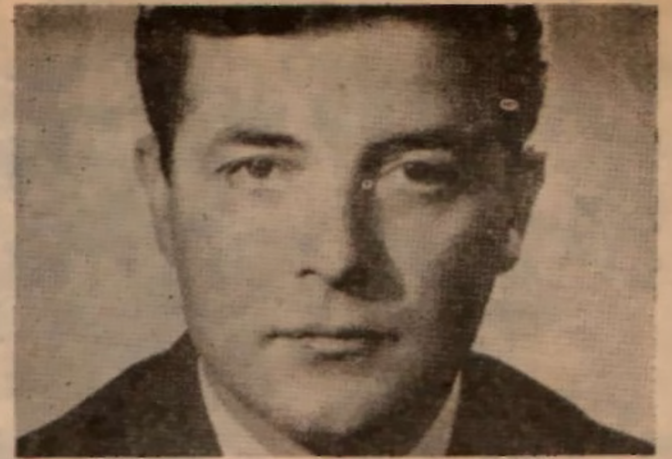
● SARTRE — Geçen akşam, uzun uzun duruldu bu konu üzerinde. Bazıları: **«Öğrenciler, işçilerin 'dönen çarka katılabilmelerine' izin verecek yada mesleklerinde daha kolay yükselebilmelerini sağlayacak şeyleri öğretmek üzere çalışmalı»** diyordu. Bazılarıysa: **«Öğrencilerin işçilere öğretecek hiç bir şeyi yok; ama onlardan öğrenecek çok şeyleri var»** diye karşılık veriyordu. Gerçekte, böyle kestirip atmak ve kimin kime bir şeyler öğreteceğine karar vermek yanlıştır. Her zaman olduğu gibi, herkesin başka insanlara öğretecek bir şeyi vardır. Bence, bu Yaz Üniversiteleri'nin getireceği en önemli şey, işçilerle öğrencilerin birbirlerini tanımaları olacaktır. Çünkü öğrenciler işçi yaşamı konusunda hemen hemen hiç bir şey bilmediği gibi, bunun tersini söylemek de gerçeğe aykırı olmaz. İşçi, hâlâ, öğrencinin, «insanlık»a bütünüyle sahip bulunduğunu, bazı şeyler kendisine daha iyi açıklandığı ve oturup öğrenecek vakti olduğu için her şeyi daha iyi anladığını sanmakta. Bu dediğim benim zamanımda doğruydu; bugün değil. Bugünün öğrencisi, tıpkı semirtilen bir kaz gibi, kendisine bir takım belli yetiler verecek hesaplı bir bilgiyle kafası doldurulan insandır. Üstelik bu yalancı kültürü de paraca ve zamanca bolluk içinde değil -pek çok öğrencinin yaşamı gerçekten sıkıntılı mı sıkıntılıdır-, bunalımlar içinde edinmektedir, çünkü birkaç yıl sonra, öğrenci kitlesi arasından ancak bir avuç insanı seçip alan amansız ayıklama düzeniyle kaldırılıp bir köşeye atılıp atılmayacağından emin değildir. Öğrenciye «zengin çocuğu» gözüyle bakan işçi, çoğu kez, öğrenciyi hiç mi hiç anlamamakta, sürdüğü yaşamı hiç bilmemektedir.

Nouvel Observateur'den
Çeviren: Bertan ONARAN

Gelecek sayı

İşçi-gençlik dayanışması

1) Ulusal Türk Sinemasından ne anlıyorsunuz?
2) Ulusal Türk Sinemasının kurulmasından yana mısınız?
3) Sinemamızın bugünkü ekonomik yapısının değişmesini istiyor musunuz?
4) Sansür kurulunun çalışma tarzı Ulusal Türk Sinemasının kurulması için bir engel midir?
5) Bugün Türk Sinemasında beğenisi şartlandırılmış seyirci sansürü var mıdır?
6) Ulusal Türk Sinemasının sinemamızınbugünkü ekonomik yapısı içinde kurulup gelişebileceğine inanıyor musunuz, nedeni?
7) Ulusal Türk Sinemasının filizlenmekte olduğunu kabul ediyor musunuz, nedeni?
8) Ulus Türk Sinemasının kuruluşunda:
a) Kurucu kuşağın, sinema sanatının hiç kuşkusuz soylu örneklerini vermiş batı sineması kültürünü sindirmesi gerekli midir, nedeni?
b) Batı sinemasının anlatım ilkelerini benimsemek söz konusu olabilir mi, nedeni?
9) Ulusal Türk Sinemasına Türk sanat dallarından neler kaynak olabilir, nedeni?

METİN ERKSAN — Ajanlar seyirciyi zehirliyor! —

"ULUSAL TÜRK SİNEMASI VE ÇIKIŞ YOLLARI" ÜZERİNE SORUŞTURMA

hazırlayan: Attilâ Gökbörü

METİN ERKSAN —

Yönetmen

1. Bin yıldanberi vahşi haçlı ile, barbar Moğol'a karşı, son hesaplaşmalarda yenici bir savaş vermiş olan Türk insanı, bu bin yılda Türk uygarlığını yaratmıştır. Milli Türk sineması bu bin yıllık uygarlık gelişiminin uc yönlerinden biridir. Bin yılın bütün düşünce ürünleri Milli Türk sinemasının temeli ve alt yapısıdır. Bin yıldanberi Türk insanının oluşturduğu, geliştirdiği ve özgünlük damgasını vurduğu her yaratış, Milli Türk sinemasında; bilinç altında, bilinç üstünde veya arta kalan inanlar halinde süredurmaktadır. Bunun aksini savunmak, Milli Türk sinemasını yabancı sinemaların ardına takmıya yeltenmek, ancak kültür emperyalizmi ajanlarına mahsus bir davranıştır.
2. Milli Türk sineması, Türkiye'de ilk filmin çevriliş tarihi olan 1914 yılındanberi vardır.
3. Gerçek, namuslu, bilimsel, Milli ve Emekten yana bir değişmeyi isterim.
4. Kuruluşundan bugüne kadar sansür'ün varlığı ve çalışma tarzı Milli Türk sinemasının kurulmasında sürekli olarak, son derece zararlı olmuştur.
5. a) Kültür emperyalizmi ajanlarının «— Bu ajanların çoğu sinema yazarları veya sinema eleştiricileri arasında bulunmaktadır. Bazı özenci sinema kuruluşları da bu ajanların çöreklendikleri, hainlik yuvalarıdır—» zehirlediği seyirci.
   b) Yabancı filmlerin zehirlediği seyirci.
   c) Birçok sinema oyuncusundan haraç alan ve bu haraç'a karşı bu oyuncuları çeşitli yönde ama sürekli olarak tabu haline getiren bazı sinema yazarlarının ve bu meyanda çevrilen yerli filmlerin zehirlediği seyirci.
   Beğenisi bu üç yolda şartlandırılmış seyirci Türk sinemasını sansür etmektedir.
6. İkinci soruda söylediğim gibi Milli Türk sineması 1914 yılındanberi vardır.
7. Milli Türk sineması 54 yaşındadır.
8. Milli Türk sineması kurulmuştur. Geldiği ve gittiği yön bellidir.

TURGUT DEMİRAĞ —

Yönetmen

1 — Ulusal Türk sinemasından anlaşılan, çevrilen filmlerin Türkler tarafından, Türk örf ve adetlerine uygun olarak, Türklere has özellikleri taşıyan filmlerdir.

2 — Ulusal Türk sineması esasen çoktan kurulmuştur. Yalnız daha iyi olması temenni edilir.

3 — Sinemanın bugünkü ekonomik yapısının değişmesinden murat, devletçilik ise, hayır derim. Zira devletin parmağını yapıcı olarak soktuğu hiç bir sanat ve ticaret olumlu sonuç vermemiştir. Bu sosyalist devletlerde bile böyle olduğundan sinema dallarını dev-

Devrimci yargıç Ali Faik Cihan'la konuşma

KONUŞAN: Kâni Şengül

Tutup üç yıl görevinden uzak bıraktılar, yargıç A. Faik Cihan'ı.. Ve de üstelik kendi meslektaşlarına yargıttırdılar! Böylece bir yargıç diğer bir yargıç yargılanmış oldu, azgelişmiş ülkelerin cilveleri uyarınca!. Anayasa ile keskince çelişen sermayeci «müesses nizam» 141 - 142 model makinelisini ne denli çalıştırırsa çalıştırsın, koca okyanusları dağlara ne denli sürmeye uğraşırsa uğraşın, tarihsel akımı kendi doğrultusundan saptırmaya, yargıçları satın almaya olanak yoktur. Bir ülkede elbetteki satın alınacak insanlar bulunur. Ama ülkenin tüm insanlarını satın almaya değil kapitalizmin, emperyalizmin bile paracıkları yetmez! Ve de emperyalizmin para dağları insanların şeref ısısında karlar gibi erimeğe mahkûmdur.

«Müesses nizam» satın alamadı yargıçları.. Ne yapalım? Gücüne küssün oturup bir köşede. Zaten varlığından utanacağı günler de yakındır.. Onu bırakalım kendi haline de gelelim Sosyalist Türkiye dâvasına! Evet Sosyalist Türkiye beraat etti. Bundan böyle Sosyalist Türkiye alabildiğine özgür, alabildiğine keskindir!

«Müesses nizam» ın yüksek hatırına üç yıldır savaşan devrimci Yargıca bazı sorular yönelttik, yargıç yargıçtır diye düşünerek. Yargıç kapitalist düzende de yargıçtır, sosyalist düzende de. Değişir mi bu işin niteliği?

Ben : «Eh» dedim, «haylidir beklediniz. Hâlâ bekliyorsunuz. Bu bekleyişi, hukuk adına bekleyişi nasıl açıklarsınız? Bunu bir iyice anlatır mısınız?

Cihan : «Bu bekleyiş, ister hukuk adına, ister keyfilik adına olsun, sosyal yapının temelinde yatan çelişmelerin başkalaşıma uğramış bir görüntüsüdür. Bugünkü aşamasında kapitalizm, her girişiminde kazandığının daha fazlasını yitirmek zorundadır. Bilirsiniz, sanat, bilim çalışmalarına ayrılmış bir fon yok Türkiye'de. Açıkta kaldığım süre içinde aldığım aylıklar, bu fonun yerini tuttu. Bu süre içinde bir gün bile boş oturmadım. Aldığımın kat kat fazlasını topluma verecek nitelikte çalışmalar yaptım. Ürünler zamanla ortaya çıkacaktır.»

Ben : «Bilirkişi deyince insanın aklına birtakım şeyler geliyor.. Hani, okumuş, bilmiş ve de bilimsel alanda nesnel ölçülere varmış bir ulu kişi gibi birşey.. Şu bizim meşhur bilirkişiler hakkında bir diyeceğiniz var mı? Şu bizim us'umuza gelenleri bir somut biçimde kor musunuz ortaya?»

Cihan : «Aslında bu sorun, gerçek bir gereksinmeyi karşılamak üzere yasalarda yer alan 'bilirkişilik' le ilgili sorun değildir. Bu nedenle bu sorun, bilirkişinin bilgisizliği ya da karaktersizliği sorunu da değildir. Ve de bu sorun, bir Anayasa sorunu bile değildir. Çağdaş hukuk fikir suçu kabul etmez. Yasalara, Anayasa'ya ve usa göre de fikir suçu yoktur. Olamaz da. Ama gelgelelim, fikirler kovuşturulmakta, kitaplar toplatılmaktadır. Hem de bu işlemler, yürütme ve kimi yargı organlarınca ve yasa adına yapılmaktadır. Diyelim ki, halk bu işlemleri yasa gereği sanıyor ve bu 'meşru anarşi'yi göremiyor. Bu üniversiteler, bu barolar, profesörler, hukukçular nerede? Bu kadar çok, ünlü ve diplomalı kişi toptan sağır, toptan kör ve ahlâksız olamaz. O halde bu nasıl oluyor?

Bu sorun bir sınıf sorunudur. Yani sınıflar arası güçler dengesi sorunu.

Her diktatör, minareye kılıf giydirecek -mumdan adam- bulabilir. Fikir suçu (!) konusunda bilirkişi demek, yasaya ve Anayasa'ya aykırı düşen işlemleri yürütmek zorunluğunda olanların, bu işlemlere «mazeret belgesi» uydursun diye başvurdukları kişi demektir. Bu yasa ve Anayasa dışı işlemlerden zarar gören sınıf, bilinçlenip dur! diyene değin bu hal sürüp gidecektir.»

Ben : «Dâva konusu yapılan kitabınızın adı, Sosyalist Türkiye, Sosyalist Türkiye İşçi Partisinin bir sloganı haline gelmiştir. Üstelik bu slogan sadece siyasal parti çerçevesinde kalmamış, tüm ilerici ve ezilenlerin ortak sloganı olmuştur. 'Sosyalist Türkiye' yargılanırken yüzeye çıkan bu gelişmeyi nasıl açıklarsınız?»

Cihan : «'Sosyalist Türkiye' sloganı, bugünkü dünya gerçeğinin ve toplumdaki uyanışın objektif koşullarından çıkan derin bir özlemin ifadesidir. Kitabın adı da, aynı somut gerçekten esinlenmenin sonucudur.»

Yargıç Cihan, «Çağdaş hukuk fikir suçu kabul etmez. Yasalara, Anayasa'ya ve usa göre de fikir suçu yoktur. Olamaz da.» diyor.

Ben : «Son günlerdeki gençliğin boykot hareketleri hemen hemen 'eğitimde devrim' stratejisinde toplanmaktadır. Öğrencilerin eyleme geçmeleri eğitimin tüm bozukluklarını somut biçimde de ayrıntılarına değin yüzeye çıkarmıştır. Ekonomik bozukluk hemen hergün karşı karşıya bulunulan bir sızı. Yani Türkiye tam anlamı ile bir bozuk düzen diyarı haline getirilmiştir. Siz bir yargıç olarak, hem de yargılanan bir yargıç olarak adalet düzeni hakkında birşeyler söyleyecek misiniz?»

Cihan : «Hukuk, ekonomik alt yapının bir yansıması olduğuna göre, bozuk bir ekonomik yapı üzerine düzenli bir adalet örgütü düşünülemez. Eğer minare eğri ise, gölgesini doğrultabilir misiniz?

Birşey daha var : Hâkimler, bir sınıfın maşası olmayı kabul etmezler. Hiç olmazsa bu iddiadadırlar. O halde, kapitalist kültürün çevrelerinde ördüğü kozanın dışına çıkmalıdırlar.»

Ben : «Şunu da sorayım izin verirseniz. 'Sosyalist Türkiye'nin ulusal nitelikteki sosyalist teoriye katkısı ya da ilişkisi nedir? 'Sosyalist Türkiye'yi izleyen çalışmalarınız var mı?»

Cihan : «Elde edilen en önemli sonuç, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun olumlu doğrultudaki görüşünün alınmasıyla, sosyalist gelişmenin önüne dikilmek istenen önemli bir engelin ortadan kaldırılmış olmasıdır. Birinci sorunuza yanıtım, bu sorunun geri kalan kesimi için de geçerli olsun.»

TURGUT DEMİRAĞ
— Ulusal sinemamız vardır —

G. SCOGNAMİLLO
— Hazır kalıba hayır! —

letten ayırıp mütedavil sermayeli kurumlar haline sokmuşlardır. Misal SOVEXPORT Film.

4 — Dünkü ve bugünkü sansür heyetleri ehliyetsiz, anlayışsız, gölgelerinden çekinen kişilerden kurulu olduğundan zaman zaman Türk filmciliğinde yenilikleri engelleyici ve güç kırıcıdır.

5 — Film, seyirciye hitap etmediği takdirde seyircileri sinemalara getirmediği takdirde gayesine ulaşmamış olur. Zira raflarda duran filmin hiç bir fonksiyonu olamaz. Seyirci filmin tekniğini anlamayabilir, ama beğenmediği zaman muhakkak o filmin bir veya bir çok büyük eksikliği vardır. Mesele, her hangi bir konuyu seyirciye sıkmadan kabul ettirip ona yeni bir şeyler vermektir.

6 — Ulusal Türk sinemasının esasen kurulu olduğunu daha evvel söyledim. Gelişmesi bu şartlar altında güç ve yavaş olur. Sinema kanunu gelişmesini süratlendirecektir.

7 — Cevabı yukarıda verilmiştir.

8) A— Bittabi gereklidir. Sinemanın esası ve ana kaideleri Batıdan geldiğine göre, batı sineması kültürünü temel kabul edip onun üzerine bizden bir şeyler koyması şarttır. Aksi takdirde, batı sinemasının teknik ve estetik kültürünü temel yapmadan ulusal sinema veya yeni anlamla sinema yapmak, temelsiz binaya benzer.

B — Sinemanın esas prensiplerini benimsemeden yeni bir çıkış yapmak imkânsızdır. Basit bir masa yapmasını bilmeyen sözde bir marangozdan Luis XV bir iskemle yapması beklenebilir mi?

9 — Ulusal Türk sineması na kaynak olabilecek evvelâ Türk Tarihi, Türk masalları ve eski ve yeni Türk hikâyeleri minyatür resim tipleri gibi.

GİOVANNİ SCOGNOMILLO
Film Eleştiricisi

1) Ulusal Türk Sineması: Türk insanını, Türk toplumunu, geçmiş ve varolan sorunlarıyla anlatan, bunu özgün ve özentisiz bir şekilde gerçekleştiren, ayrı bir görüş getiren ve de Türk sanat ve düşünce kaynaklarından yararlanan bir sinema.

2) Bildiğim, ve de anladığım, kadar Ulusal Türk Sineması alanında çalışmalar, denemeler olmuştur bile, örnekleri de var. Yeni bir kuruluş değil, diyeceğim. Dava bu çalışmaları hızlandırmak, çoğaltmak, sürekli bir düzene sokmaktır.

3) Değiştiği takdirde, varolan ekonomik yapının yerine ne gibi bir yapı gelecek; devlet sineması yoksa sermaye sineması mı olacak, yada varolan yapı, gerçek bir ekonomi anlayışı içinde, değişimlerle sürdürülecektir. Bence, dava bunları tartışmaktır.

4) Sansür, kurum olarak, sanatçıyı kısıtlayan bir düzen getirdiğine göre,...

5) Seyirci sansürü, olsa olsa, dolaylı bir şekilde olur. Bir filmi, birkaç filmi itmekle olur; nedenleri de karışık. Kaldı ki seyircinin gerçek beğenisini bilmek ayrı bir dava. Bir çeşit kendi kendine sansür'den söz edilebilir. seyirci - sinemacı - işletmeci - yapımcı - yönetmen ilişkilerinden doğan.

Sinemada devrim yaratan hareketler, yapıtlar kurulu düzeni zorlamakla, dışına çıkmakla gerçekleştirilir, her yerde; oysa bu zorlamanın bir ölçüsü var, bir ulusun tüm toplumsal, ekonomik v.s. şartları ile orantılı. Bunları hesaba katmadan dışa çıkmak, özellikle hazır kalıplar kullanmak pek sıhhatli olmayabilir. Ulusal Türk Sinemasının ürünleri olarak kabul edilen yapıtlar var, bunlar kurulu düzen içinde gerçekleştirildi, düzeni zorlamakla, hattâ bazıları varolan ekonomik yapının en buhranlı bir devrinde. Dava sinema sanatçılarının, sinema çevresinin bilinçlenmesine, bilinçlenip çıkar yolu, en uygun süreçi gerçekleştirmelerine bağlı.

7) Kuruldu, kurulmadı, filizlendi, filizlenmedi... Bugün, günahları ve sevapları ile, bir Türk Sinemasından, bu Türk Sinemasının yapıtlarından söz ediyorsak bu, hiç kuşkusuz, özellikleri, kişiliği, kendi özgün konuları sorunları, hatta biçimleri ile sanatçıları, sanatçıların kişilikleri ile, başkalarına benzemeyen bir sinemadır... Yani ulusal bir sinemadır.

8) a) Pek tabii batı, ve de doğu, sinemasının örneklerini, yapıtlarını tanımak, araştırmak gerek. Bir bilgi, bir kültür zorunluğu bu. Mesele o «sindirme» ameliyesinde ölçüyü şaşırmak...

b) Hazır kalıplara konmak, değerleri ne olursa olsun, bence zararlı. Bunları olduğu gibi kabullenmek de daha zararlı ve de şaşırtıcı. İş benimsemekle başlar, etkiye, özentiye, giderek taklitçiliye dek uzanır...

9) Görel bir sanat olan sinemaya yararlı olabilecek, uygun düşecek her şey; halı motiflerinden, mimariye kadar. Nedeni? Ulusal olabilmek için galiba.

GAFLET İÇİNDEKİ BABIÂLİ BASINI DEVRİMCİLERİ SUÇLUYOR

Köhnemiş Bâbıâli basını, devrimci Türk gençliğinin ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve sosyalizm yolundaki mücadelesi karşısında takındığı vurdumduymaz tutumu, geçen haftanın olaylarını yansıtırken ve değerlendirirken bir «gaflet» derecesine vardırmıştır. O kadar ki, şimdiye kadar gençlerin ilerici olarak kabul ettiği ve sosyalist tanınan bazı yazarların her gün fıkra yazdığı gazeteler dahi, devrimci gençler ve kuruluşlara karşı girişilen yayın kampanyasında sağcı gazetelerle yarış etmişlerdir.

Utanmayı da biliyormuş!

Tarihimizde bunun benzeri bir olay yoktur. Ağır başlılığı ile dünyaca tanınmış misafirperver Türk Milleti, limanını ziyaret eden dost ve müttefik devlet filosu mensuplarına karşı hiçbir devirde bunu yapmamıştır. Bu çirkin olaya karşı, bütün mânasıyla ayıptan başka söyleyecek söz bulamıyorum!

Misafirlerimize özür dilerim.

Limanımızda Amerikan denizcilerinin sararmış yüzlerine bakarken utanıyorum.

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 19.7.1968)

Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi **«Üzücü olaylar»** başlığı altında, polisin Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'na yaptığı hunharca baskını hiç belirtmeden gençleri şöyle suçlamıştır:

«Amerikan filosunun limanımıza gelişi protesto edilmesi *gerekli bir olay sayılabilir.* Böyle düşünenler, görüşlerini açıklamak lüzumunu duyabilirler. Bunun için kanuna uygun toplantılar ve gösteri yürüyüşleri düzenleyebilirler. Sokaklara yazılar yazabilirler. Bütün bunlar düşünce ve inançları serbestçe *açıklayabilmek* özgürlüğünün gereği olarak anlayışla karşılanabilir, karşılanmalıdır. Ama gösteriler makûl ve kanunî bir protesto niteliğinden uzaklaşıp saldırı halini alınca, aynı anlayışı benimsemek mümkün değildir. O zaman protestonun özünü uygun bulanlar dahi, hareketin saldırganlığına karşı cephe alırlar.»

Bir yanda sosyalist bir milletvekiline yazı yazdırıp sol okurları çekmeğe çalışırken, öte yandan başyazılarıyla ve haberleriyle özel sektör çevrelerini hoşnut ederek **«denge»** politikası uygulamaya başlayan Akşam Gazetesi ise, bu olayda da denge oyununa girerek şunları yazmıştır:

«Öğrencilerin, âsayişi korumakla görevli ve emir kulu polisi dövmeleri, polisin de intikam için üniversiteye saldırmaları, kısacası her iki hal de asla tasvip edilecek olaylar değildir. Bu tip davranışlar, masum ölçüler içinde kalabilecek, *milli hisleri* ifade eden bir protesto gösterisini çığırından çıkarır ve iş iyiden iyiye sokağa dökülür. Meselenin sokağa dökülmesinin ise kime faydalı olacağını kestirmek mümkün de-

ğildir. Şimdiye kadarki olaylarda genellikle soğukkanlılıkla hareket eden ve bu yolda talimat alan polisin övegeldiğimiz davranışı, bu son olayda, maalesef karşı tarafın da tahrikiyle üzücü bir hal almıştır.» Oysa, *kimin kimi tahrik ettiğini,* suçun kimde olduğunu anlamak için Akşam'ın dengeci başyazarının uykularında coplanıp don gömlek adliyeye sevkedilen öğrencilerin fotoğraflarına bir göz atması yeter de artardı bile...

Cumhuriyet Gazetesi'nde Ecvet Güresin, olayların ilk günü olumlu bir yazı yazarak, **«Polis şefleri akıllarını başlarına toplamalıdırlar. Hele bütün dünyadaki yaşıtları gibi kişilikleriyle heyecanlarını bir arada sürdüren *gençliğin karşısında özel*likle daha anlayışlı, daha serinkanlı ve daha insaflı olmalıdırlar.»** derken ertesi gün her nedense yüzseksen derecelik bir dönüş yaparak gençliğin direniş hareketinden dolayı devrimci kuruluşları suçlamıştır. Güresin olayların bütün sorumluluğunu DİSK'e yükleyerek şöyle demiştir: **«Hareketlerin heyecan çerçevesini aşması ve çapula dönüşmesi sebeplerinin başında tahrikler geliyor. Özellikle Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun önceki gün yayınladığı bildiriden sonra olaylar büyümüş, inisiyatif öğrencilerin elinden çıkmıştır. DİSK, bu davranışı ile kamu düzenini bozucu bir tutum göstermekte, kendisiyle aynı fikirde, anlayışta olmayan milyonlarca kişiyi huzursuzluğun içine soktuktan başka, hakkın kötüye kullanılması yüzünden özgürlük düzenini tehlikeye götürmektedir.»**

Yeni Gazete de başyazısında Amerikan bahriyelilerini savunmaya kalkışarak gençlere şu gülünç soruyu sormuştur: **«Olaylara Amerikan bahriyelilerinin herhangi bir şekilde tahrikte bulunmalarının yol açmadığı da, gazetelerin verdiği bilgilerden anlaşılmaktadır. Durum bu iken bir de başka ihtimali zikretmekte fayda vardır: Bizim de gemilerimiz yabancı sahilleri, bu arada Amerikan limanlarını ziyaret etmektedir. Eğer bir gün bizim bahriyelilerimizin de böyle *dövüldüğünü okuyacak olsak,* gençler de dahil olduğu halde, hepimizin tepkisi acaba ne olurdu?»** Oysa, Yeni Gazete başyazarı bir noktayı unutmuştur. Amerikan bahriyelileri Türkiye'de emperyalist gayelerle bulunmaktadır ve bunun için tepki *görmektedir. Ama, Amerika'yı* ziyaret eden Türk bahriyelilerinin aynı gayelerle gittiklerini herhalde Yeni Gazete Başyazarı da iddia edemeyecektir.

Son Havadis Gazetesi ise, polisin zorbalığı yüzünden çıkan *olayların sorumluluğunu arkadaşımız* Yaşar Kemal'in üstüne yıkmağa çalışarak şunları yazmıştır: **«Gösterilerin tertiplendiği Dolmabahçe'de solcu yazar Yaşar Kemal'in ne işi vardı?»** Cevabını verelim: Yaşar Kemal, orada, bu hafta ANT'ın 6. sayfasında yayınlanan röportajı yazmak için bulunuyordu.

Dünya Gazetesi ise, uykudan iken coptan geçirilip don gömlek adliyeye sevkedilen gençlerin fotoğraflarını istismar ederek şu resimaltını yazmaktan utanmıyordu: **«Üzerindekileri çıkarıp adliyeye gelen nümayişçilerden biri görülüyor!»**

Bâbıâlide Sabah Gazetesi, olaylara solcuların kışkırtmalarının sebep olduğunu yazdıktan sonra orduyu kendi safında göstermek için Genelkurmay Başkanı Tural'ın aylarca önce gazetelerde yayınlanan bir genelgesini sanki yeni imiş gibi manşet yaparak, **«Tural komünizme karşı Ordu'nun dikkatini çekti - Silahlı kuvvetlerimiz devamlı bir görev hazırlığı içindedir»** diyordu.

Olaylar hakkında yazılan aşağılık yazıların en gülüncü ise, her zaman olduğu gibi, yine Bugün Gazetesi'nde yer alıyordu. Bugün olayların nasıl başlatıldığını, kargaları bile güldürecek bir yalanla şöyle izah ediyordu: **«Dolmabahçe açıklarında demirli bulunan 6. Filo' nun uçak gemisine nazire yaparcasına koskocaman bir Rus tankeri, en sıcak Temmuz akşamında Boğazın saatlerdir kıpırdamayan mecalsiz lacivert sularını âdeta yutarcasına yol alıyordu. Tanker Dolmabahçe açıklarında ihtiyar Mors'un çizgili noktalı konuşma diliyle: Başlayın yoldaşlar! işaretini verdi. Bu başlayın işareti: «Limanda *Amerikan 6. Filosu var* ya, onlara karşı harekete geçin Bu arada kırıp dökmeyi, yakıp yıkmayı da unutmayın» demekti. Siyasî polis zaten Bizim Radyo, Simverepol radyosu, daha başka kızıl radyolarla TİP'e verilen «huruç» hareketini tesbit *etmişti.»***

İşte Bâbıâli basını geçen hafta böyle bir sefalet, böyle bir gaflet içindeydi.

İHTAR!

Gün geçtikçe azgınlaşan komünistlerin, önümüzdeki günlerde işi daha da ilerleterek, bazı islâmi müesseselere fiili tecâvüze geçeceklerini istihbar etmiş bulunuyoruz...

......

Antikomünist halk kuvvetleri alârmda ve tetiktedir. «Dişe diş, göze göz, kana kan» kaidesince, yapılan her tecavüz şiddetle karşılık görecektir.

Halk kendi müesseselerini -gerekirse- bizzat ve silah da kullanarak korumasını bilir.

Dosta ve düşmana ilan ederiz.

BUGÜN
(19.7.1968)

haftanın karikatürü

32 üniversite öğrencisi, polisi dövdükleri iddiasıyla tutuklandı.. (Gazeteler)

Bunlar dövenler...

...bunlar da dövülenlermiş!

A N T ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU. Başmusahip Sokak. Emek Han. 16/31 - İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ● Posta Kutusu: 934 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 13 40 20 ● Dizgi: SON SAAT. Baskı: VATAN MATBAASI ● Fasra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL. Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 *Lira,* Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 *Lira;* yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir...